

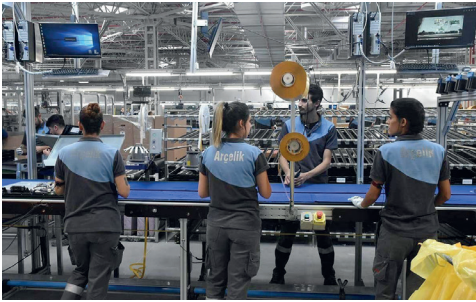
Bizi yakan ateşi küle  
çevirelim!

3



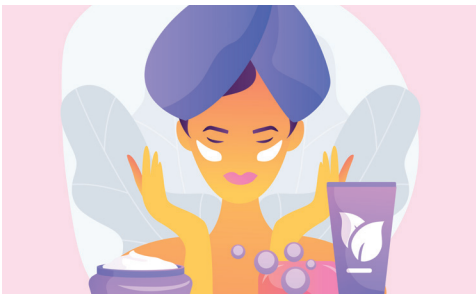
Türkiye ekonomisi  
yüzde 7 büyümüş,  
senin haberin var mı?

12



Elimi bulaşık suyundan  
çıkaramıyorum ki ayağımı  
deniz suyuna sokayım

15



Niye Ceyda'nın,  
Şeyma'nın, Hülya'nın  
hayatının peşindeyim?

21





## İÇİNDEKİLER

Bizi yakan ateşi küle çevirelim!.....3	Nuray Öztürk
Sen onu Eda'yla Başak'a anlat!.....5	Adile Doğan
Kadına düşman mülteciye düşman.....6	Hilmi Mıynat
Yasaların yetersizliği nafakaya mecbur kadınların elini kolunu bağlıyor.....6	
Tek isteğimiz İstanbul Sözleşmesi uygulansın!...6	
İsveçli Nayazik ölüm tehdidi sonrası ülkesine geri döndü, ya kalanlar!.....7	Eren Saran
Kadınları baskılayanlar değil kadınlar kazanacak...8	E.Ava
İÇİMİZDEN BİRİ.....9	Nevruz Mersin
Mardin'den Alanya'ya umut yolculuğu.....10	Nesrin Öztürk
Bizler sayıdan ibaret değiliz!.....10	Sedef
'Gözlerimin içindeki neşe gitti'.....11	Aliye Ceylan - Sinem Kılıçkaya
Türkiye ekonomisi yüzde 7 büyümüş, senin haberin var mı?.....12	
Eğitimci kadınların toplu sözleşme talepleri.....14	Gönül Kural - Bilge Emil
TİS sürecinde bize de ne istediğimizi sorun!.....14	
Elimi bulaşık suyundan çıkaramıyorum ki ayağımı deniz suyuna sokayım.....15	Ayhan Aydoğan
Bu sene de tatil değil hayal var.....16	Şengül Kara
Sıcak suyu olan bir ev bile hayalden ibaret!.....16	Hediye
Niye Ceyda'nın, Şeyma'nın, Hülya'nın hayatının peşindeyim?.....17	Filiz GÜR
Ev ev her kadına ulaşmayı sağlayan seçim deneyimi.....18	Hatice Kelleci
Elif Tuncer'e Özlemle.....19	Emine Argüç
Gençlerin umudu, bizlerin görevi.....20	Songül Gün
Iraklı Meryem'in ekmek saran elleri.....20	Songül Keşkek
'SAĞLIK'.....21	Doç. Dr. Deniz Erdoğan
SINIRLARIN ÖTESİ.....22	
KİTAP.....23	Sevil Aracı
FİLM.....24	Elif Ekin Saltık

# Yokuşu birlikte çıkacak olan bizleriz

**H**er gün bir tedirginlik haliyle uyanıyor, yürüdüğümüz yollardan, seyahat ettiğimiz otobüslere, vardığımız işyerinden, eve dönerken sokağımızda kendi ayak sesimiz dışındakilere kulak kesilip, başımızı yastığa koyana kadar o tedirginliği taşıyor, hatta gün boyu daha da katlıyoruz karşılaştıklarımızla. Yokuş yukarı güçlükle tırmanırken, daha iyi bir geleceğimiz olsun diye uğraşırken itilip duruyoruz aşağıya doğru. Kaderimizin birilerinin iki dudağı arasında olduğu öğütlenirken, bu dikte edilirken, bu şart koşularken hayatta kalmaya, baskılarla, yaratılan korku iklimiyle, gücümüze olan inancımız her gün tırpanlanırken, yokuş dibindeki karanlığa mahkum edilirken hayatımız, ayağımızı güvenceyle yere basmadan, korkarak atarken adımlarımızı “başımıza ne gelir” tedirginliğini sırtlanıp, yine de yol almaya çalışıyoruz yokuş yukarı son adımımızın ardından ka-



Sunu Fotoğraf: Unsplash / Kapakta kullanılan fotoğraflar: Unsplash ve MA

çağımız aydınlığa bir umut diye... Ama neden ayrı gayri bu yol alışlar? Neden fabrikada Hediye karşılaştığı sömürüye tek başına çare arayışında? Neden Suriyeli Fatma evindeki ekmek derdi için tek başına koşturuyor? Neden Eda şiddetten kurtulmak için tek başına debeleniyor?

Bizi tek başımıza, dayanışmadan yoksun, çaresiz, kimsesiz, birlikteliğimizi her fırsatta dağıtmaya çalışanların da bildiği gibi, Edalar, Fatmalar, Hediyeler yan yana gelirse, birbirine el, güç verirse, o yokuş çıkılır... O yokuş çıkılırsa o eller yetmez kol kola giren kalabalığı aşağıya sürüklemeye... O birlikteliği sağlayamayalım istiyorlar, bu sebeple her yan yana gelişlerimize yasak koyuluyor...

Elmalı'dan iki küçük çocuk debelenip çıkmaya çalışıyor o yokuşu adalet için, defalarca devlet kapısına giden ama tek başına bırakılan Avcılar'dan Gönül çıkmaya çalışıyor o yokuşu, yoksulluğa, yokluğa, işsizliğe, ağır çalışma koşullarına karşı Tuzla'dan Hediye, Müjde, Ankara'dan Şengül, Antalya'dan Birgül... Her gün şiddete, tacize, tecavüze maruz kalırken İstanbul Sözleşmesini iptal ederek, haklarımıza göz dikerek bizi itiyorlar yokuş aşağıya, her gün onlarca çocuk istismara uğrarken evlilikle af getirmenin peşini bırakmayarak, 4. Yargı paketiyle istismar davalarında somut delili zorunlu kılarak itiyorlar bizi o yokuşun dibine gerisin geriye, eşitlik isterken, hak mücadelesi verirken, LGBTİ'lerin gökkuşuğuna bile tahammül edemeyerek, her gün nefret söylemlerini körukleyerek, hedef göstererek, gözaltına alarak itiyorlar bizi yokuş aşağı. Halkın haber alma hakkı için sokakta koştururken nefessiz bırakırken, genelgelerle görüntü çekmeyi bile yasaklarken gazeteciye, o yokuş aşağısına bir bir itiyorlar bizi.

Çocukların, kadınların, LGBTİ'lerin, işçilerin, işçilerin, işsizlerin çaresi yokuş başına kol kola, yan yana yürümekte. Dergimizde dertlerini yazarak çare arayan kadınların bugüne dek dediği gibi bir şeyler değişecekse şayet biz kadınların emeğiyle değişecek. Bu birlikteliği sağlayacak önemli bir gücüz. Yan yana mücadele fikrini elden ele büyütecek olan bizleriz... Yokuşu birlikte çıkacak olan bizleriz!

*'çok alâmetler belirdi, vakit tamamdır.  
haram sevaboldu, sevap haramdır.  
ak kurt, kara tahtayı daha bir yol kemirir;*

*çekin ki körukleri  
ateşe girdi demir.”  
Çekin körukleri, vakit bu vakittir...*

Dergimizde bu yokuş yukarı kürekleri çektiğimiz mücadelenin yollarını arıyor kadınlar, sesleniyor birbirlerine nasıl alacağımızı bu yolu. Kendi hayatlarından nasıl yokuş aşağı itip kakmalarla nasıl yuvarlandığını anlatıyor kadınlar. Köşeye sıkıştırılan hayatlarımızın karşısında mücadelenin tek çıkış yolu olduğunu yineliyor Nuray Öztürk de ana yazısıyla.

Daha çocuk yaşta mahkûm edildikleri hayatta öfkelerini dile getiriyor Eda ile Başak, cebimize koyduklarımızı İranlı mülteci kadınların yaşadıklarından hatırlıyor, hayatı savunmanın, mülteci olmanın iki kat zorluğunu ancak mücadele direnciyle taşıyor Hilmi Mıynat yazısıyla...

Tehdit edildiği için ülkeyi terk etmek zorunda kalan Nayazik'in yaşadıkları karşısında Türkiyeli kadınların o yokuş aşağısında yaşadıklarını hatırlatıp dayanışma çağrısı yapıyor Canan...

Güvencesiz bir hayatın içinde güvenceli iş arayışlarıyla yıllarının eziyet içinde geçtiğini anlatan Müjde ile dayanışmanın gücüne inanarak Ekmek ve Gül'e dokunan, buradan sesini duyuran, işsizlikle, yoksullukla yaşamın en sert rüzgarları içinde o yokuş yukarı yol almaya çalışan Birgül'ün çare arayışı, çocuklarıyla birlikte hayatta kalma mücadelesini okuyoruz sayfalarımızda. Birbirimizden kilometrelerce uzaklarda benzer dertleri yaşıyor ortak çareler arıyoruz birlikte. Çünkü biliyoruz yokuş yukarı yürüyüş zordur, ancak mümkündür de! Bu mümkünlüğü; devrim mücadelesinde sayısız işkenceye maruz kalmasına, aylarca cezaevine kapatılmasına, yaşadığı tüm baskılara karşın o dayanışma içinde ayakta kalarak ve yanındakileri o dayanışma ile ayağa kaldırarak verdiği mücadele hayatıyla hatırlatıyor Elif Tuncer bize.

Film, kitap, sağlık yazılarımızla, “ekonomi yüzde 7 büyüdü” diyen TÜİK'e kadınların kah gülerkek kah kızarak verdiği cevapla aralıyoruz bu ay Ekmek ve Gül'ü.

Biriktirdiğimiz öfkemizin, hayallerimizin, gelecek umudumuzun yanına, dayanışma ve mücadeleyi de ekleyerek yürüyelim... Yokuş yukarı küreklerimizi çekeelim. Vakit bu vakittir.

**ekmek ve gül**  
posta@ekmekvegul.net



Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.  
**Türü:** Yaygın süreli  
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.  
**Adına Sahibi:** Kürşat Yılmaz  
**Genel Yayın Yönetmeni:** Fatih Polat  
**Sorumlu Yazışları Müdürü:** Görkem Kınacı

**Yönetim Yeri:** Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL  
**Tel:** (0212) 909 48 01  
**Faks:** (0212) 654 15 04

**Dağıtım:** Turkuvaz Dağıtım AŞ  
**İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62



# Bizi yakan ateşi küle çevirelim!



Fotoğraf: DHA

*Haklarımıza  
bugün de  
saldırıyorlar,  
yarın da  
saldıracaklar ve  
bizim beklemeye  
tahammülümüz  
yok!  
Bir hakkı  
kazanmak için  
olduğu kadar onu  
korumak için de  
bunca mücadele  
vermişken hele!*

**Nuray ÖZTÜRK**

**H**er ağızlarını açtıklarında etrafa ateş saçan bir volkan gibi canımızı yakan sıcak bir yaza girdik. Hayatlarımız hakkında yukarıdan alınan bir sürü karar... Hepsi de bize zarar. Temmuz ayına ise tek adamın bir gece yarısı keyfi bir şekilde karar alıp İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlükten kaldırışının resmileşmesi ve buna karşı Türkiye'nin her yerinde sokakları dolduran, sesini çıkartan, haklarından, hayatlarından vazgeçmeyeceklerini bağırarak kadınların gücüyle girdik.

Kadınların aylardır hatta yıllardır, İstanbul Sözleşmesi'nin ne anlama geldiğini, uygulanmasının gerekliliğini, uygulanmamasının sonuçlarını anlatmasına, ev ve işyerlerinden meydanlara "Sözleşmeden de hayatımızdan da vazgeçmeyeceğiz" diye avaz avaz bağırmasına rağmen tek adam iktidarı kadınların bu sesine kulağını tıkayıp diğer haklarına da göz diktiğini yaptığı her uygulamada, her açıklamasında belli ediyor.

Mecliste kurulan Kadına Karşı Şiddet Araştırma Komisyonu toplantılarıyla da kadınların haklarına yönelik yine bilinen ve beklenen saldırıların işaretleri verildi. İstanbul Sözleşmesi'nden çe-

kilme kararı sonrasında hem sözleşmeden çekilmeyi meşrulaştırmayı hem de "Bakın biz kadına şiddeti önlemek için çalışıyoruz, ne de iyi şeyler yapıyoruz" imajı çizmeyi hedefleyen komisyon, iktidarın kadın politikalarının yaldızlanıp zeminin yeniden yaratıldığı bir yer.

Kadın cinayetlerini "tolere edilebilir" olarak görenlerin yargıdaki uzantıları cezaların da indirilebilir olduğunu düşündüklerinden, şiddetle uzlaşma anlamına gelen ve sonu hep şiddete/cinayete çıkan arabuluculuk uygulamasını komisyona sundu. Yetmedi; şiddet ve kadın cinayeti davalarında faillerin indirim almak için bahane gösterdiği "sadakatsizlik", TCK'ya dayandırılarak haksız tahrik indirimine gerekçe olarak savunuldu zatı yargıçlar tarafından. Kadın cinayeti davalarında faillerin değil kadınların hayatının yargılanması artık neredeyse her davada karşımıza çıkıyor. Kadınların "ahlaklarının" masaya yatırılması, o saatte orada ne işi olduğundan neden ses çıkartmadığına kadar... İktidarın "kutsal aile"sine karşı kadının her davranışı, ona şiddet uygulayan erkeğe haksız tahrik indirimi olarak geri dönerken diğer erkeklerin de şiddet uygulamalarının önünü açıyor.

Biz "Kolluk görevini yapmıyor, tedbir ve koruma kararları uygulanmıyor, 6284'ü, İstanbul Sözleşmesi'ni uygula-

yın" derken; o sırada bizim vergilerimizle maaşları ödenen kolluğun yıllarca çete liderlerini, kara para aklayanları, otellere çöken şirketleri koruduğunu, mafya bozuntularının bir an bile yanından ayrılmayarak yurt dışı gezilerine gittiğini bizzat bir çete liderinin ağzından öğrendik. Sanki koruma kararı altında yüzlerce kadın bu ülkede öldürülmemiş gibi tedbir kararlarının kadınlar tarafından "suistimal"(!) edildiği ileri sürülerek 6284 sayılı Yasa da hedefe konuldu.

Bir çocuğun yaşadığı istismarı taşarak anlatışının yangısı daha üzerimizdeyken Elmalı istismar davasında yazdıkları, çizdikleriyle uğradıkları istismarı anlatan çocukların anlattıkları kanıt sayılmadı. Birçok çocuk istismarı davasında "somut delil" olmaması gerekçe gösterilerek istismarcılar salındı, bugün sokaktalar. Hükümetin Meclis'e sunduğu 4. Yargı Paketiyle de cinsel istismarı somut delil gerektiren bir suç haline getirerek bu zamana kadar hukuksuzca verdikleri adaletsiz kararları "hukuki" hale getirmek istiyorlar.

## **BİR DEVLET- MAFYA VE FİLLER HİKAYESİ**

Her gün bir yenisi faş olan kadın cinayetinden kara para aklamasına, uyuşturucu kaçakçılığına kirli ilişkiler ağıyla



en küçük bürokratından bakanına, yargısından medyasına devleti devlet yapan her türlü unsurun bir çete organizasyonuna dönüştüğünü ortaya koyarken kamu kaynaklarına yani bizim emeğimizle var olan tüm değerlere tek tek çöküldüğünü de gözler önüne seriyor.

Ekonomik kriz, pandemi derken peşine eklenen mafya, devlet, sermaye, medya arasındaki bilinen ama içerden anlatımlarla iyice görünür hale gelen bu kirli ilişkilerin çıkmazında; (Ankara'da) kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadınlar, ekonomi politikalarını eleştiren, mafya ilişkilerini sorgulayan yurttaşlar (Rize), suyu top-rağı havası, yaşamı rant uğruna yandaş patronlara peşkeş çekilmesine karşı çıkan köylüler (Konya Çavuşlugöl), parasız bilimsel, demokratik, özerk eşit eğitim isteyen gençler, eşit ve ayrımsız yaşam isteyen LGBTİ'ler hakları için mücadele ederken hukuksuzca gözaltına alınıyor, terörist olarak yaftalanıyor. En küçük soruya dahi tahammül edemeyenler hesap vermek yerine yi-

ne o bildik yöntemle sarılıyor. Böl, parçala, yönet... Emek, barış, demokrasi eşitlik, insanca yaşam için mücadele eden, muhalefet eden kim varsa topyekun terörist olarak ilan et. Onu onaylamayan herkes öteki oluyor: Sokak röportajlarında evine ekmek götürmeyip ekonomiden dem vuran vatan-daş da, iş bulamadığı için gelecek kaygısı olan genç de ifadeye çağrılıyor. Yaşadığımız gerçeği bile dile getirmemiz baskılanıyor, sindirilmeye çalışılıyor.

Tek adam iktidarının, Kürt sorunu üzerinden özellikle TBMM'de 3'üncü büyük parti durumundaki HDP'ye yönelik kapatma davaları, tutuklamalar, gözaltılar da bu politikaların bir parçası... Bu nefret ikliminin bir sonucu olarak HDP İzmir il binasına yapılan saldırıda kız kardeşimiz Deniz Poyraz'ın katledilmesi de yıllardır kışkırtılan nefretin sonucu.

Deniz Poyraz'ın öldürülmesinin ardından iktidarın küçük ortağı Bahçeli,

Deniz'e "terörist" derken, katile "abici-m" diye seslenildi! Bu söz bile katledilenin Deniz ama kastedilenin hepimizin eşit, özgür, sömürülmeden insanca yaşama arzumuz, örgütlü mücadelelerimiz olduğunu ortaya sermiyor mu?

İstanbul'un orta yerine bir ateş topu bırakacak olan Kanal İstanbul projesinin açılışında "Şirketlere Kanal İstanbul için ödeme yapmayacağız" diyen muhalefete cevap vereceğim diye "Söke söke alırlar o parayı sizden" diyerek, o çok parmak salladığı (!) "dış güçler" karşısındaki pozisyonunu da ortaya koyan bu iktidarın beslediği yer, mafya liderinin de itiraf ettiği gibi nefret ve korku!

O yüzden her ağızlarını açtıklarında ateş saçıyorlar, yalanlara, yaftalamalara sarılıyorlar. Emekten, demokrasi-den yana olanlara, en küçük bir soru sorana, hak talep edene, hakkını savunana en çok da biz kadınlara saldırı-maları bu yüzden.

## BEKLEMEMEYE TAHAMMÜLÜMÜZ YOK

Tek merkezden ve topyekûn gerçekleşen bu saldırılara karşı, ana muhalefetin sürekli sandığı işaret etmesi; böyle organize bir suç örgütüne dönüşmüş devlet mafya ilişkilerinde artık beklencilikten başka bir anlam ifade etmiyor. Hele ki biz kadınlar için; İstanbul Sözleşmesi deneyimi orta yerde dururken... Haklarımıza bugün de saldırıyorlar, yarın da saldıracaklar ve bizim beklemeye tahammülümüz yok! Bir hakkı kazanmak için olduğu kadar onu korumak için de bunca mücadele vermişken hele!

Bu nedenle tek çare örgütlü mücadele... İstanbul Sözleşmesi'nden tek bir an bile vazgeçmeyen, en karanlık anlarda bile sokağı terk etmeyen "eli ateşten korkmayan" kadınlarımız biz; İstanbul Sözleşmesi'ni fesih edenleri feshedene, bu çürümüş düzeni alaşağı edene kadar bizi yakan ateşi küle çevirene kadar harlayalım öyleyse... Yüzümüzü daha çok mahallelere, işyerlerine, okullara, atölye tezgahlarına dönerek elbette...



Fotoğraf: MA

Fotoğraf: Unsplash



'ÇOCUK YAŞTA EVLİLİK İNSAN HAKKI' DİYEN BÜROKRATA YANIT:

# Sen onu Eda'yla Başak'a anlat!

**Adile DOĞAN**  
**Tuzla-İstanbul**

**İ**stanbul Sözleşmesi tartışmaları sürerken, Mecliste kurulan Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılması Komisyonunda görüşlerine müracaat edilen Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı Süleyman Arslan'ın 15 yaşındaki çocuklarla evlenmem "insan hakkı" olduğunu savunan açıklamalarını ve erken yaşta evliliğe af önerisini yeniden gündeme getirdiğini gördük. Bu açıklamalar, Komisyonun kadına yönelik şiddete çözüm aramadığını, hükümetin kadınların haklarına yönelik saldırılara "araştırma komisyonu kılıfı" giydirdiğini bir kez daha göstermiş oldu.

Çocuk istismarını meşru hale getirecek açıklamaları yapanlar o çocukların neler yaşadığını biliyor mu? Biliyor. Ama yine de bu açıklamaları yapmaktan geri durmuyorlar, çünkü erken yaşta evlilik, eğitimsizlik, işsizlik, bağımlılık, yoksulluk kısıcında kadınları nesiller boyu pranga altına almak istiyorlar. Biz bunu biliyoruz. Çünkü birçoğumuz babaannelerimizin, anneannelerimizin hüzünlü hikayelerini dinleyerek büyüdük. "Daha on iki yaşındaydım, dedene beni verdiler" ile başlayan ilk cümlenin devamında ömrünün 70 yılına sığdırdığı acılar için dökülen göz yaşlarına şahit olduk.

Bugün babaannem 85 yaşında ve tam 73 yıldır o günlerin derin izlerini ruhunda taşıyor. Çünkü o da 12 yaşında bir çocukken dedemle evlendirilmiş. Neredeyse bir asır önce yaşanan erken yaşta zorla evliliklerin son 10 yıldır daha da arttığını görüyoruz. 'Bunlar çok eskide kaldı' diyebilmeyi çok isterdik ama siyasi iktidarın erken yaşta evliliği pophlaşması, geçim sıkıntısı, aile içi şiddetin yaygın olması ile birlikte genç kadınlar, hatta bazıları daha çocuk yaşta olanlar evliliği bir kurtuluş yolu gibi görüyorlar. Konuştuğumuz kadınların anlattıkları kurtuluş umuduyla yaptıkları evliliklerinin onların hayatını nasıl etkilediğini çok net ortaya koyuyor.

## **KENDİ ÇOCUKKEN ÇOCUĞU OLAN EDA**

Ağzılarını her açtıklarında 'kutsal aile' diyenlerin o çok kutsadıkları aileyi korumaktan bile aciz olduklarını, daha on beş yaşında evlendirilen Eda'nın yaşadıklarından görebiliriz.

Eda; lise ikinci sınıf öğrencisiyken dersleri kötüye gitmiş. 'Bu kız okumaz, bunu bir işe de veremeyiz' diyen ailesi, 28 yaşındaki kuzeniyle imam nikâhıyla

*Eda  
ve Başak,  
çocuk yaşta  
zorla evlendirilen  
iki kadın. Hayal  
ettikleri değil,  
kendilerine zorla  
kabul ettirilmek  
istenen hayatları  
sürdürmek zorunda  
kalmalarına  
isyanları  
var...*

zorla evlendirmiş. Eda, 18 yaşında hamile kalmış. 4 aylık hamileyken düşük yapmış. 'Senin neden çocuğun olmuyor?' diye kocası başlamış eziyete. Düşüğün üstünden 6 ay geçmiş, bir daha hamile kalmış. Bu defa sudan sebeplerle dayak yemiş. 'Eğer bu kadar küçük yaşta evlendirilmeseydim bunları yaşamazdım' diye isyan ediyor Eda. Çocuk dünyaya geldikten sonra her şey daha kötü olmuş, sürekli aldatılmış. Boşanmaya karar verdiğinde yine dayak yemiş, bu defa kolunu kırmış eski eşi. Sığınmaevinde kaldığı sürede boşanmış. Hem çocuğuna hem de Eda'ya nafaka bağlanmış ama hiçbir zaman nafakasını alamamış Eda. Eski eşinin nafaka ödememek için sigortalı bir işte çalışmadığını söyleyen Eda, bin bir zorlukla hayatta kalmaya çalışıyor.

## **'SANKİ BU HAYAT BENİM DEĞİL'**

Yine erken yaşta zorla evlendirilen Başak da benzer bir süreç yaşamış. 17 yaşındayken kendini taciz eden komşuyla evlendirilmiş. Şu an 26 yaşında olan Başak, "Ben okula gidiyordum. Üstelik dersle-

rim çok iyiydi. Öğretmen olmak en büyük hayalimdi. Bir komşunun oğlu bana kafayı takmış, sürekli takip ediyor, sosyal medya hesaplarından rahatsız ediyordu. Sürekli nefesi ensemdedi. Bütün bunlar olurken 'Babam görürse beni okuldan alacak' diye korkuyordum. Bu tacizler çok uzun sürdü. Son senemdi, bir an önce sınava girip üniversiteyi kazanıp kaçıp gitmek istiyordum. Tam sınava girdiğim gün babam duymuş. 'Sen sınavı kazansan da boş. Bu çocukla adın çıktı bir defa, ya onunla evleneceksin ya da seni öldürürüm' dedi. Günlerce yalvardım çok ağladım, çok üzülüm ama hepsi boşa gitti. Anneme hakaret etmeye başladı, baktım annemi de ezecek ben de kabul ettim. Benden 8 yaş büyük olan bu kişiyle evlendirildim. Evliliğin 6, 7 ayından sonra hakaret etmeye başladı." Sözlü şiddet yavaş yavaş yerini fiziksel şiddete bırakmış. Çok zorlu bir sürecin ardından boşanmayı başaran Başak çocuğu çok küçük olduğu için çalışmadığını, nafakayla yaşamaya çalıştığını söylüyor. Nafaka olarak aldığı para da ancak çocuğun bezine, mamasına yetiyormuş. Baba evine geri dönen Başak 'Eğer yalnız yaşasaydım ben bu parayla nasıl yaşardım?' diyor. Eski eşi, maddi olarak durumu iyi olmasına rağmen sürekli nafakayı kesmekle tehdit ediyormuş. "İki şartı varmış, çalışmayacakmışım ve evlenmeyecekmişim. Ben ne hayal ederken ne buldum. Şu an bunları konuştuğuma inanmıyorum. Sanki bu hayat benim değil, öyle seyre diyorum. Çünkü ben öğretmen olacaktım mesleğim olacaktı. Mutlu olacaktım eşimi kendim seçecektim. İki erkek el ele verip hayatımı mahvetti" diyor Başak.



Fotoğraf: Ekmeç ve Gül

KADINA DÜŞMAN, MÜLTECIYE DÜŞMAN

# Kadın haklarını savunan mülteciye iki kat düşman!

**Hilmi MIYNAT  
Denizli**

**İ**ktidarın, doğaya, bilime, gençliğe, düşünceye, işçiye düşmanlıklarının yanına sıralanabilecek onlarca daha vardır. Nazım Hikmet de sevgiliye seslendiği şiirinde ümide de düşman olduklarını belirtir. Tek adam rejiminin düşman oldukları arasında kadınlar oldukça öne çıkıyor. Kadın düşmanlığı tek adam rejimine gelinen süreçte ana omurgalarından biri oldu AKP siyasetinin. Bir de mülteci düşmanlığı elbette... Burjuvazinin sömürü çarkına itilen milyonlarca kayıt dışı mülteci. Statü yok, hak yok, hukuk; yerine göre! Aslında tekrar düşünce hukuk, yerine göre bile yok.

Düşmanlıklar kümeleri arasında bir bileşenin somut örneğini Denizli'de yaşadık. AKP mülteci düşmanlığı ile kadın düşmanlığının bileşkesini, İstanbul Sözleşmesi eylemine katılan İranlı mültecilerde gördük. Eylemden 15 gün sonra gözaltına alınan mülteciler Esmail Fattahi, Zeinab Sahafi, Leili Faraji ve Mohammad Pourakbari Kermani 1 ay kadar Aydın Geri Gönderme Merkezi'nde haksız yere idari gözetim altında

tutuldu. Cezaevinden farkı yok. Üstelik Mohammad eyleme katılmamıştı bile. İnsan hakları, adalet, hukuk, özgürlük... Mülteciler için zaten yoktu, hele de kadın haklarını savunan mülteciler için zinhar olamazdı. Bir aylık hapis hayatının ardından eyleme katılan 3 mülteci için farklı illere sürgün kararı çıktı. Sınır dışı davaları halen devam eden mülteciler, Afyon, Samsun ve Sivas'a sürüldü.

İktidar hukuksuzluğuna göre kadın haklarını savunmanın zinhar yasak olduğu mültecilerin bir arada yaşamaları da tehlikeli görüldü. Çarlık Rusyasını anlatan romanlardan okuduğumuz 'Sürgün' kararını 2021 Türkiye'sinde yaşadık. Bir fark vardı ki artık gazeteler at sırtında taşınmıyordu. Basına yansdı, yansıdığı an milyonlara ulaştı. Onca hukuksuzluğun, hak ihlallerinin, düşmanlığın arasına bunu da ekledi okuyanlar. TBMM'de soru önergesi olarak da sunuldu Meclis'e; "Sürgün kararının gerekçesi ne?", "Seçilen illerin tercih sebebi ne?" Ne mantıksal ne de hukuksal bir açıklaması yoktur elbette fakat cevapsız kalınması da bir ce-



Fotoğraf: Evrensel

vaptır aslında. Kabullemektir suçunu. Eyleme katılmak suç değildir ama suçtur insanları haksız yere 1 ay tutmak içeride. Suçtur gerekçesiz sürgün edilmesi insanların sebepsiz yere.

Türkiye'nin dört bir yanından Ekmek ve Gül okurları bu hukuksuzluğu da koydu cebine artık. Antep'te bir tekstil fabrikasında sendikalaşmayı tartışırken cebinde. İkizdere'de taş ocağına karşı direnirken cebinde. Boğaziçi'nde kayyum rektöre karşı yürütülen de-

mokratik üniversite mücadelesinde cebinde. OSTİM'de meslek liseli bir çırakla çay molasındayken cebinde. İşçi tulumuyla yürürken hürriyete ve birleşince ümidin düşmanlarına karşı bir gelecekte, dökeceğimiz cebimizdeki taşları birer birer. Nazım'la başladığımızı Cemal Süreya ile bitirelim; "...ama bir ağızdan tuttuğumuz gün hürriyetin havasını/ işte o gün sizi tanrılar bile kurtaramaz."

## Yasaların yetersizliği nafakaya mecbur kadınların elini kolunu bağlıyor

**2016** yılında aldatıldığımdan dolayı boşanma davası açtım. 2017 şubat ayında mahkeme sonuçlandı. Buna istinaden mahkeme nafaka olarak 1000 lira bağladı iki çocuğa; her yıl artacağını beyan etti. Hiçbir ay düzenli nafaka ödemedi ayrıldığım kişi. Okul açılışlarında yardımcı olacağını söylediği halde hiçbir şekilde yardımcı olmadı. Nafakaları hep avukat aracılığıyla aldım; nafaka haricinde çocukları da düzenli almadı. Çocukları aldığı zaman da bana karşı doldurarak gönderdi. Devamlı çatışma içerisindeydik; ne çocukları düzenli aldı ne nafakayı düzenli ödedi ne de hayatını düzene soktu. Bizim hayatımıza hâlâ burnunu sokuyor. Benim gibi boşanan kadınların yükü ise her geçen gün artıyor.

Çocuklar küçük olduğundan düzenli iş bulamadığım için hayatımı düzene koyamıyorum, bunun yanında baba tarafından devamlı sözlü tacize uğ-

ruyorum.

O bana "Para yok" deyip, araba alıp benim nafakamı geciktirirken; ben para yetmediği için çocukları servise veremiyor, dolmuşa bindiremiyor, yağmur çamurda yürüyerek okula götürüp okul kapısında ayakkabı çorap değiştirirdim. Ayrılmış kadınların baba rolünü de üstlenme çabası hayat motivasyonunun azalmasına da sebep oluyor. Çalışmamak, geçinememek; evlatlarının isteklerini geçiştirmek de kaygılarımızı artırarak ruh sağlığımızın bozulmasına sebep... Yasaların yetersizliği nafakaya mecbur kadınların elini kolunu bağlıyor. Evlilik kurumundan ayrılmanın ağır bedellerini tek başına kadına yükleyemeyiz. Gelecek "hepimizin çocukları" ile gelecek.

**İzmir'den bir kadın**

## Tek isteğimiz İstanbul Sözleşmesi uygulansın!

**BEN** bir işçi kadınıyım. Biz kadınlar yasta değil isyandayız. Her gün bir yerlerde kadınlar katlediliyor. Çocuk-

lar tacize ve tecavüze maruz kalıyor. Evde, sokakta, işyerlerinde psikolojik şiddet var, baskı var. Bazı memleketlerde "Töre böyle" deyip kadınların üzerine kuma getiriliyor, kadınları baskı altına alıp özgürlüğünü yok ediyorlar. "Sen evinde otur, çocuk doğur, ev işi yap" deniliyor, kadınlar öldürülüyor, cezalar yetersiz kalıyor... Tek isteğimiz İstanbul Sözleşmesi uygulansın, kadınlar ve çocuklar özgür olsun. Yaşasın kadınların mücadelesi.

**Cam işçisi  
Pendik/İSTANBUL**



Görsel: Freepik



# İsveçli Nayazik ölüm tehdidi sonrası ülkesine geri döndü, ya kalanlar?

**Eren SARAN**  
**İzmir**

**NAYAZİK** isimli İsveçli genç bir kadın bir buçuk yıldır İzmir’de yaşıyor. Burada yoga terapistliği ve yaşam koçluğu yapan Nayazik, her gün mahallesindeki parka köpeğini gezdirmek için çıktığında tanıştığı ve arkadaş olduğu erkek tarafından ölümlü tehdit edildiği için Türkiye’yi terk etme kararı almış. Yaşadıklarını anlatırken, Türkiye’de kadına bakış açısının ne kadar üzücü olduğunun altını çizen Nayazik, “Bu bir erkeğin bana uyguladığı tekil bir tehdit değil. Ben ülkeden gideceğim ama burada yaşayan kadınlar her gün burada bu tehditlerle yüze yaşamaya devam edecek” diyor.

Nayazik’le yakın arkadaşı Canan vesiyesiyle buluştuk. Başından geçenleri hem şaşkınlıkla hem de güler yüzle tane tane anlattı. Konuşmasına Türkiye’de her gün kadınların öldürüldüğünü söyleyerek başladı Nayazik... Kendi için tedirgin olduğu zamanları şimdilik geride bırakmış ancak diğer kadınlar için hâlâ endişeli.

Arkadaş olduğu Serkan isimli kişinin başka bir kadınla ilişkisi olduğunu öğrenince, Nayazik’i susması ve ona hesap sormaması gibi sebeplerle tehdit etmiş. Evinde silahı olduğunu, konuşmaya devam ederse onu bu silahla öldürebileceğini söylemiş. Nayazik başından geçenleri şöyle özetliyor. “Benimle olan ilişkisi

esnasında başka bir kadınla da görüşüyormuş, ben bunu kadının bana attığı hakaret dolu mesajlarla öğrendim. Bunun ne olduğunu sorduğumda ise tehdit edildim. Kendinin bunu yapmaya hakkının olmadığını söyleyimde hem beni öldürmekle tehdit etti hem de oturduğum mahallede, köpeğimi gezdirdiğim parktaki diğer insanları bana düşman etti. Her gün selam verdiğim kadınlar benimle konuşmaz oldu” diyor.

## ‘KADINLAR YALNIZ OLMADIKLARINI BİLSİN’

Yaşadığı sürecin şokunu atlatmakta güçlük çeken Nayazik, “Bu adam Instagramda kadınları maniple etmeyi bilen bir fenomen. Ben yaşadığım şeylere anlam veremedim. Bana destek olmasını istediğim kimi insanlara olayı anlatınca ‘Türkiye’de böyle şeyler normal’ cevabını aldım. Emniyete gidip şikayetçi olmak isteğimde önce beni ciddiye almadılar. Konsolosluk baskısı ile şikayetçi olabildim” diyerek artık ülkeyi terk edeceğini ifade ediyor.

Nayazik yaşadığı şehri, Türkiye’yi terk etmek zorunda kaldığı için üzgün, ülkede her gün türlü şiddet biçimleriyle yüze kalan kadınlar için ise endişeli. “Bizim utanacağımız, çekinip sineceğimiz bir şey yok. Daha çok kadın sesimi duyusun ve yalnız olmadıklarımızı bilsin” diyor.



Görsel: Freepik

## BİZDEN ALINANLARI BİZ GERİ ALABİLİRİZ

**NAYAZİK** ile bizi buluşturan Canan ise yaşanan olay ve arkadaşının ülkeyi terk edecek olması üzerine düşüncelerini kaleme aldığı mektupla anlatıyor. Ve Canan kalanlar için yaşamak için nefesimizi birleştirmekten başka çaremiz yok diye sesleniyor:

Merhaba. Türkiye’de toplumun önceden belirlendiği hazır rollerin içine doğan, cinsiyet ayrımının öncelik olduğu eğitim sistemiyle eğitim almamıza, tüm içi boş değerlere maruz kalıp kirlenilen zihinlerimize rağmen, rollerden ve toplumun anlamsızlaştırıp içini boşalttığı değerlerden sıyrılıp kendi benliğimizle, kendimize özgü özgür bir yaşam kurduğumuzu sanıp yaşıyoruz ya, o öyle değil. Biz sosyal medyada üretilen söylemler olmadan kendimizi ifade edemeyen, karmaşık anlam yığınlarının içinde kafası karışmış, korkuya alışmış, kötülüğe kar-

şı direnci kaybettirilmiş, fikirsiz eylemler dışında hiçbir şey yapamayan, sosyal eşitsizliklerin birincil mağduru; zihinlerimizin, benliklerimizin kalıplara hapsedildiği, 783 bin km<sup>2</sup>’lik alanın üstündeki atmosferi kaplamış korku ve ölümü soluyarak yaşayan kadınlarımız.

Türkiye’de doğmuş çoğu kadın gibi, sömürsü benim de yaşamımda çocuklukta başladı. Okulda, yolda, toplu taşımada, yabancı birinin evinde, sokakta, hatta odamda yalnızken bile toplumun koyduğu kurallara göre yaşamam, bunların dışına çıkmamam gerektiği öğretildi. Bir yandan toplum baskısı, diğer yandan kendi varlığını gerçekleştirmek isteyen bilincim yetişkinlik çağıma kadar çatıştı. Sonuç olarak bulunduğumuz durumun kaynağının devletin (kadın cinayetlerini bilinçli meşrulaştıran) resmi politikalar, kendi kaotik var-

lığını sürdürmek isteyen iktidarın ürettiği yasalardan, sermayeyi ele geçiren vizyonsuz kişiler tarafından üretilen, hayvani güdülerin hakim olduğu sektörlerin desteklediği sorgulamadan satın alan, algısı kolayca yönetilen kitlelerin oluşturulmak istenmesi, yine ekonomik kaygılarla üretilmiş töre ve din kurallarının olduğunu fark ettim. Tüm toplumsal acıların temelinde kadın sorununu görmek yaşamamı şekillendirdi, aldığım kararların bana özgü olduğunu, özgür bir kadın olarak yaşamımı sürdürdüğümü sanıyorken Türkiye’de yaşayan yabancı uyruklu kız arkadaşımın bir erkek tarafından öldürülmesiyle tehdit edilmesinden sonra hızlıca ülkeyi terk etme, kendi refah seviyesi yüksek ülkesine dönme kararı alması üzerine şunu düşündüm; bireysel anlamda yarattığım özgürlük hiçbir şey ifade etmiyor. Şiddet ve

gericilik gökyüzünü bile kaplamışken, kadınlar olarak üzerimize her gün ölüm, korku yaşıyoruz. Şiddeti ve ölümü soluyarak yaşıyoruz. Bu yüzden hepimiz her gün daha heyecansız, yetenekleri köreltilmiş, yaşamdan haz alamayan kadınlara dönüşüyoruz. İş yerinde, ilişkilerimizde, akademik alanda, her yerde yaşamı tam anlamıyla deneyimlemiyor, özgürce üretiliyoruz. Kız kardeşlerimiz; uzaklarda kendi konforlu hapisanelerimizde oluşturduğumuz hava kabarcıklarıyla yaşamaktan vazgeçip hava kabarcıklarını birleştirip birlik olup bize korkuyu ve ölümü solutanları yok edebiliriz. Birlikte hep bir ağızdan, aynı anda bağırır-sak sesimiz duyulur. Bizden alınanları geri alabiliriz.

\*Nayazik artık ülkesine geri döndü



ŞANS ESERİ HAYATTA OLAN KADINLARDAN GÖNÜL:

# 'Kadınları baskılayanlar değil kadınlar kazanacak'

*"Kızım, 'Anne ya sen de Emine Bulut gibi olursan' dedi. Hep korku hep stres. Ama iyileşince ve ayağım yere basınca sizinle olacağım, kadınlar için mücadele edeceğim."*



Fotoğraf: Kişisel arşiv

**E.AVA**  
**Avcılar-İstanbul**

**İ**stanbul Avcılar ilçesinin Yeşilkent Mahallesi'nde boşandığı eşi Kader Kocayemiş tarafından sokak ortasında bacağından 4 kurşunla vurularak yaralanan Gönül Ayvacioğlu şans eseri hayatta olan kadınlardan biri.

Gönül Ayvacioğlu 43 yaşında, iki çocuk sahibi emektar bir kadın. Yıllarca Şişli'de çiçek satmış, ev temizliğine gitmiş ve çocuklarının geçimi için farklı farklı işlerde çalışmış bir kadın.

Gönül 15 yaşındayken evlendi. Seyyar tatlıcılık yapan Kader Kocayemiş ile, 23 sene evli kaldı. Evliliği boyunca defalarca şiddete uğrayan Gönül Ayvacioğlu, 3 sene eski eşinden ayrı yaşadıktan sonra 2018 yılında anlaşmalı olarak boşandı ve yeni bir hayata başladı. Hikâyenin gerisini Gönül'den duymak için yanına gittik. Yeşilkent Mahallesi'nde bir binanın en üst katına çıktık. Gönül'ün bacağına sarılı hali içimizi acıtsa da Gönül bizi güler yüzle karşıladı. İçindeki yaşam dolu ve içten davranışları sayesinde çok hızlı bağ kurduk.

**GÖNÜL'Ü ÖLDÜRMEYE ÇALIŞAN  
ESKİ EŞİ KAMU DAVASIYLA  
6 AY YATTI ÇIKTI**

"15 yaşındayken görücü usulü evlendirildim. Evlendikten 1 hafta sonra kötü günlerim başladı. Ben kocamdan ne sevgi gördüm ne merhamet ne saygı. Çok fazla şiddet gördüm ama çocuklarım için dayandım. En son evlerimizi ayırdık ve 3 sene ayrı kaldık ardından eski eşimin kendi isteğiyle anlaşmalı boşandık. Hayatıma başladım, ben kendime ve çocuklarıma yetiyordum. Sonra hayatımda hiç yaşamadığım bir duygu yaşadım; biri ile tanıştım. Çok iyi bir insan ve bana değer veren biri ile. Küçük oğlum benimle yaşıyordu, sorumluluk hissettim ve eski eşimi aradım 'Ben evleneceğim haberin olsun' diye. Kader, bana 'Ne halin varsa gör' dedi.

Tam evlenme sürecine girmişken benim evleneceğim adamı gitti vurdu, 10 gün boyunca tutuklanamadı. Ardından geldi beni arkadaşımın çiçekçi dükkânının önünde silahla vurdu ve kalça kemiğim parçalandı. O çektiğim acıları bir ben bilirim. Çok zor ameliyatlara geçirdim ama ölmedim. Tekrar aynı acılara yaşamaktan çok korktum ve şikayetimi geri aldım. 6 ay kamu davası açıldığı için içeri girdi çıktı."

**'İLLA BENİM ÖLMEM  
LAZIM Kİ POLİS BİR ŞEY YAPSIN'**

"Ben Roman'ım, tüm ailem ve çevrem Şişli'de

ama can korkumdan hiç bilmediğim çok uzak bir yere taşındım. Yeşilkent'te hiç kimseyi tanımadım. Eski kocam yine allem etti kallem etti adresimi buldu. Hep tehdit mesajları alıyordum. Bir de bilerek Romanca yazıyordu mesajları şikâyet edemeyeyim diye.

"Ona 'Allah beni senin için mi yarattı?' diye sormuştum öfkelenip. 'Ben seni istemiyorum ama başka biri ile olamazsın. Sen bana ihanet ettin. Ölmelisin' diye yazmıştı bana. Bir gün mahallede eve dönerken arkadan birini ona benzettim. KADES butonuna bastım, polisler geldi, elinde kezzap ile yakalandı. Polisin bana sorduğu şey 'Sana zarar verdi mi?' oldu. 'Veremedi ama verecekti görmüyor musunuz elinde olanı?' dedim. 'Bir şey yapmamış, bizim elimizden bir şey gelmez' dediler. İfadesini alıp bıraktılar. İlla benim ölmem lazım ki polis bir şey yapsın!"

Gönül anlattıkça öfkemizi gizleyemez hale geldik. Aklıma defalarca şikâyetçi olmuş ama sonunda yaşam hakkı elinden alınmış kadınlar canlanıyordu.

**'KADINLAR ZANNETMESİNLER Kİ  
BAŞLARINA BÖYLE ŞEYLER GELMEZ'**

"Geçtiğimiz günlerde mahallede yürürken elinde silahla önüme çıktı. 4 el ateş etti. Elimdeki poşetle vurarak 'Yeter artık vurdun vurduğun kadar' dedim. Tam göğsüme hedef almıştı ki silah tutukluk yaptı. Yani şans eseri ayaktaım şu an. Yerimden bile hareket edemiyorum, sakat kalacağım diye çok korkuyorum. Kadınlar zannetmesinler ki başlarına gelmez. Ben de zannetmiyordum ama geldi. Hapisten çıkarsa direkt beni öldürecek emnim. Uzaklaştırması olmasına rağmen beni bu hale getirdi. Şimdi ben çalışmıyorum ve 80 yaşında annemle kalıyorum. Sadece 700 TL yaşlılık maaşı alıyor. Hiçbir geçim kaynağımız yok. Zor günümüzde yine mahalleden kız kardeşlerim yardım ediyor."

**'ANNE YA SEN DE  
EMİNE BULUT GİBİ OLURSAN'**

"Öldürülen her kadının ismini duyduğumda hep içim acıyla doluyordu. Emine Bulut beni en çok etkileyen isimlerden biriydi. Duyduğumda kızım beni aradı, ikimiz de ağlamaya başladık. 'Anne ya sen de Emine Bulut gibi olursan' dedi. Hep korku hep stres. Ama iyileşince ve ayağım yere basınca sizinle olacağım, kadınlar için mücadele edeceğim. Kadınları baskılayanlar değil kadınlar kazanacak."



# Devlet, koca, patron işbirliğiyle köşeye sıkıştırılan bir kadın: Müjde

**Nevruz MERSİN**  
**Tuzla-İstanbul**

**Y**oksullukla yalnızlık arasına sıkışmış bir kadın Müjde. Evinin kirasını, faturalarını ve tüm ihtiyaçlarını günlük 100 liralık yevmiyeli işe giderek ödemeye çalışıyor. Kızını bırakacak kimse de yok. Yanı başında komşusuna bir de kilitli kapısına emanet ediyor kızını.

Genç yaşta İstanbul'da yaşayan ablasının yanına çalışmaya geldiğinde başlamış öyküsü. Bir tekstil atölyesinde çalışmış yıllarca. Çalıştığı işyerinden arkadaşlarının aracılığıyla tanışmış kızının babasıyla. "Amcasının kızları zorladı beni. İlk başta görüşmek istemedim ama yurttan büyümüş annesi babası yokmuş dediler, vicdan yaptım sanırım 'tamam' dedim 'bir tanışayım.'"

Kendisi çalıştığı yerlerdeki haksızlıklarla mücadele etmeye çalışmış uzunca zaman. Çalıştığı bir işyerinden çıkartılmış hiçbir gerekçe yokken, sonra işsiz kalmış, birkaç iş değiştirmiş bu ara, ekmeğinin peşinde koşan genç bir kadının yolu, çalışmakta hiç gözü olmayan bir adamla kesişmiş işte.

Kaçarak evlenmiş Müjde, yaşadığı yerden ayrılıp kaçtığı gün gelmiş Tuzla'ya o gün bu gündür de bu mahallede yaşamaya çalışıyor.

"İlk günden beri çalışmıyordu, bir iki ay çalışıp sonra çıkıyordu işten. Eve iş alarak geçiniyordum. Otellerde kullanılan küçük şampuan şişelerini dolduruyordum. Çuvallarla koca koca bidonlarla geliyordu malzemeler. İlk hamileliğimde bu bidonları kaldırdığım uzunca saatler eğilip doldurduğum için düşük yaptım. Sonra tekrar hamile kaldım, kızım oldu işte. Yoksulluk ve sefalet içinde yaşıyorduk. O zamanlardan beri boşanmak istiyordum aslında ama hiçbir güvencem yoktu. Ailem ise 'kendin yaptın çekeceksin' diyerek sahip çıkmıyordu bana" diye anlatıyor çaresizliğini.

Kocasının, kızını ve kendisini yoksulluğa ittiği yetmezmiş gibi bir de çevresine borçlanıp borçlarını Müjde'nin üzerine yıktığını "Sağdan soldan borç ediyor, benim telefon numaramı verip kendi numarasını değiştiriyordu. Alacaklılar sürekli beni arıyor,

## ÇOCUK BAKIMINA YETİŞEMEMESİ MÜJDE'Yİ ÇÖZÜMSÜZ BIRAKIYOR

"**KIZIMIN** erken ergenlik problemi var. Henüz 8 yaşında, ergenliği durdurmak için ayda bir iğneye götürüyorum. Şimdi yevmiyeli işte çalışıyorum. Gitmediğim zaman ücretim kesiliyor ama hiç yoktan, istediğim zaman izin alabiliyorum kızım için. Bir de dersler online tabi. Doğru düzgün takip edemiyorum evde olmadığım için derslerinde sorun yaşıyor çocuk. Çünkü başında kimse olmadan ekran başında nasıl duracak onca saat. Ama evde olduğunu biliyorum yalnız da olsa evde ve içim rahat. Okullar açılınca ne yapacağımı bilmiyorum. Kendiliğinden gidip gelecek yaşta değil kızım. Babasına 'velayeti al' diyorum 'yok' diyor 'olmaz.' Aileme, 'Kızım var. Ya eve kalıp açlıktan öleceğiz ya kızımı yalnız bırakmak zorunda kalacağım, başına ne geleceğinden bir haber, yanınıza geleyim ya da siz gelin' diyorum, bana 'Sen geliyorsan gel ama kızını istemiyoruz' diyorlar, 'Götür yurda bırak, sen tek gel.' Kızımı nasıl bırakırım, ben onun için katlanıyorum bunca şeye kimse anlamıyor. Anlayacağınız yalnızım."

Kızını yurda verirse 18 yaşına kadar göremeyecek, ondan kopmak istemiyor. Gene devletin başka bir kurumuna başvurmak istiyor, belli bir yaşa kadar hafta içleri bırakıp hafta sonları yanına alıp görüşebilmek, kızından ayrı kalmamak için...

paralarını benden istiyorlardı" sözleriyle ifade ediyor.

## GÜVENCELİ İŞ BULUNCA YAŞAMIMI DA GÜVENCE ALTINA ALDIĞIMI DÜŞÜNDÜM

Birkaç yıl önce bir metal fabrikasında işe başlamış. Mesai saatlerinin uygunluğu, düzenli yatan maaşı ve sigortası güven vermiş Müjde'ye. Artık kendine ve kızına çalışarak bakabileceğini düşünüp hemen açmış boşanma davası-

nı. "Boşanacağım dediğimde zorluk çıkarmadı. Konuşup ikna ettim, tamam dedi. Dava salonuna gittiğimiz zaman çevresinin söylediklerinden etkilenmiş olacak ki konuştuğumuz gibi olmadı. Kızımın velayetini alacaktı, 'almıyorum' dedi. Nafaka ödeyecekti 'yok' dedi."

İşine güvenip boşanan Müjde, bu sefer yılı dolmadan işten çıkartılmış. İşsiz kalmış bir süre, sonra tersanede bir işe başlamış. Çalıştığı işle kızının okul saatleri birbirine uymadığı, kızını bırakacak bir yeri olmadığı için de boşandığı adamı eve geri çağırarak zorunda kalmış. "Düzenimi kurmuştum. Fabrikadan çıkarılmasaydım eğer, sabah kızımı kreşe bırakıp akşam iş çıkış saatinde alabiliyordum. Kimseye muhtaç kalmadan ve bu belayı tekrar başıma sarmadan yaşayabilecektim. Güvenceli iş bulunca yaşamımı da güvence altına aldığımı düşünmüştüm ama olmadı."

Pandemiyle beraber bulduğu bu işten de çıkartılıyor. Pandeminin yaşamını kat be kat zorlaştırdığını, kızına baksın diye yanına geri aldığı eşine de bakmak zorunda kaldığını, sonrasında işsiz kalıp aylarca fatura ve kirasını dahi ödeyemediğini, tebensüm ederek, aynı zamanda bundan da kurtulacağını umut eden bakışlarla anlatıyor.

Son olarak sosyal hizmetlerden bir süre 300 lira yardım aldığını "Büyük şehir seçimleri olmadan, İmamoğlu yönetimi gelmeden önce ayda bir 300 lira devletten yardım alıyordum. CHP geldikten sonra o da kesildi. Alışveriş kartı veriyorlardı birkaç ayda bir 150 lira yalnızca rakamı yükseltmek için başvuru yaptım, 100 liraya düşürdüler. Yıllarca oyumu bu partiden yana kullandım, belki başa gelirse biraz daha destek olur vatandaşa diye ama aksine aldığımız üç beş kuruştan da olduk. Bundan sonra oyumu buraya vermeyeceğim" diyerek sitemini ediyor mevcut yönetime.

Yanında olan komşusu sayesinde yaşama tutunduğunu, kızına göz kulak olacak birinin varlığının onu rahatlattığını, tüm birikmiş dertlerini ve sorunlarını paylaşabilecek birinin varlığının bile ona güç verdiğini anlatıyor son olarak, "Bazen işi oluyor görmüyorum, geçtiğimiz günlerde bir hafta görüşemedik, eksikliğini nasıl yaşadım anlamam."

# Bizler sayıdan ibaret değiliz!

**B**en 24 yaşında yeni mezun genç bir kadınam. Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldum ve şu an her gençin yaşadığı stresi yaşıyorum. İş arama sürecim diğer birçok arkadaşımın göre daha kolay sonuçlandıysa da biraz iş arama psikolojisinden ve kendini sürekli olarak "yetersiz" hissetme telaşından bahsetmek istiyorum. Ben üniversite hayatım boyunca çok farklı alanlarda çalışmak zorunda kaldım, iş deneyimi elde etmek açısından önemli bir fırsat olsa da bunu salt bir deneyim elde etme olarak göremediğim ve asıl kaygımın ekonomik nedenler olmasından ötürü epey zor dönemler geçirdim. Fiziksel yükü ağır olan işler bir yana, mobbingin de olduğu işlerde çalışmak ve sonrasında da bu psikoloji, kaygı ile okula gitmek sanıldığı kadar olmuyor. Bir yandan öğrencinin ve asıl ilgilenen gereken şey okul olmayken, ekonomik kaygılar ile iki ayrı parçaya bölünüp ikisini de eksik yapmaya başlıyorsun. Tüm okul hayatım bunları düşünmekle geçti ve mezun

oldum. Şimdi içinde bulunduğum dönemin her açıdan zor olduğunu bilerek kendimi bu sürece hazırladım ama hazırlamak pek de bir işe yaramıyormuş. Hangi işe başvurmaya kalksam "En az iki yıl bu alanda tecrübeli çalışan arıyoruz" gibi benzer iş ilanları ile karşılaşmıştım. Mezun olduğum bölümde staj zorunluluğu yoktu, bu sebeple staj yapmak istediğim kurumlar sigortam karşılanmadığından beni kabul edemeyeceklerini söylüyorlardı. Staj yapmamış ve tamamen niteliksiz bir mezundum işverenlerin gözünde. Bir de sayısız mezun var, sayısız işsiz genç var senin ne ayrıcalığın var ki onlardan diye de bakılıyor iş isteyenlere. Hâlbuki bizler sayıdan ibaret değiliz, hepimizin ayrı yetenekleri, ayrı ilgi alanları var. Hayallerimiz var; yeni bir hayat, bir iş ve tabii bir eve sahip olmak gibi sıradan ama hayati isteklerimiz var. Bunları söylemek bile üzücü aslında, o kadar sene okuduktan ve bir sürü masraf yaptıktan sonra ya işsiz kalacağımı bilmek ya da hiç sevmediğin, insanca koşulları olmayan bir işte çalışacağımı bilmek...

Ben şimdilik bir iş buldum ve tamamen bir arkadaşımın yönlendirmesi ile gerçekleşti bu durum, yani arkadaşım olmasaydı o işe girebilir miydim emin olamıyorum. Tabii bir de deneme sürecim olacak, daha tam anlamıyla işe girmiş de değilim. Olmazsa yeniden iş arama telaşı, görüşme telaşı ve kendini ispatlama çabası devam edecek. Kendimi çok şanslı hissediyorum yine de çünkü birçok arkadaşım iş bulamadı ve ben-den önce mezun olanlar ailelerinden yardım alarak hayatlarını devam ettiriyorlar (büyük ölçüde ben de bu durumdayım tabii). İş görüşmelerine gidiyorlar ve tabii yüksek lisans yapayım da en azından belki o süreçte bir şeyler çıkar diye düşünüyorlar. Yüksek lisans yapma motivasyonunun asıl sebebi tamamen zaman kazanma oluyor ve tabii minik bir ihtimal olarak da akademide kalma umudu oluyor. Ben de yüksek lisans yapmak ve o umudun peşinden koşmak istiyorum ama yine belli ekonomik kaygılar ne kadarına izin veririse öyle devam edecek süreç, bakalım...

Sedef  
Kadıköy/İSTANBUL

## MARDİN'DEN ALANYA'YA UMUT YOLCULUĞU

# SADAKA DEĞİL İŞ İSTİYORUZ

**Nesrin ÖZTÜRK**  
Antalya

**SİZE** Mardin'den Alanya'ya hasta kızının tedavisi için bir umutla göç eden, ancak hem işsizlik hem de yoksulluk nedeniyle umutları yarım kalan Birgül'ün hikayesini anlatmak istiyorum. Birgül, Antalya Ekmek ve Gül grubuna ulaşmış bizden destek istediğinde en çok yalnız olmadığını hissetmek, sesini duyurmak olarak özetlemişti talebini. Birgül 18 yıl-

Görsel: Freepik

dır evli, 12 yaşında ve 2 yaşında dünya güzeli iki kızı var. 1 yıl önce Mardin'den Alanya'ya taşınmışlar ailesiyle. Mardin'de iş bulamamış, uzun zaman çekilen yoksulluğa bir de 12 yaşındaki kızının böbrek hastalığı eklenince hem tedavi hem iş için bir arayışa girerek Alanya'ya gelmeye karar vermişler. Kızının böbrekleri taşıyor ve böbreklerinde çatlama var. Sürekli olarak bağışıklığı düştüğü için ilaç tedavisi görüyor ve tedaviden sonraki süreçte çok iyi ve temiz bakılması gerekiyor. Hem tedavi süreci hem de sonrasındaki bakım süreci oldukça masraflı. "Mardin'den buraya sigortalı ve düzenli bir işimiz olur, hastanelere daha kolay ulaşırız, kızımızı iyi eder diye geldik. Bizim oralarda büyük hastaneler çok uzak, ulaşım çok zor. Geldik, ev tuttuk, hiç eşyamız yoktu. Eşim biraz çalıştı, bir küçük buzdolabı, çamaşır makinesi bir de ocak alabildik. Onların taksitini ödeyemedik. Geçen yıl pandemi nedeniyle ihtiyaç kredisi vermişlerdi ya, bu borçları ödemek için kredi çektim. Eşyaların kalan taksitini ödedim, artan parayla da aylarca geçinmeye çalıştık. Kaymakamlıktan 2 defa yardım aldım, bir seferinde 300 TL, birinde de 500 TL, bu kadar. Ramazan da bir küçük yiyecek kolisi geldi. Evde deterjan bile yok. Doktorlar diyor ki bu çocuğun bakımında hijyen, temizlik çok önemli, neyle temiz bakacağım, yok, aç yattığımız günler oluyor. Eşim burada da iş bulamayınca İstanbul'a gitti. 2 aydır yalnızca 1000 TL yolladı. Gününbirlik işlerde çalışıyor, kazandıkça gönderiyor. Küçük kızıma bez alamıyorum, yatacak yatakları bile yok, süngerde yatıyoruz. Sadaka istemiyorum ben, emeğimizle geçinecek, insan gibi yaşayacak bir iş istiyoruz." diyor. Birgül, bu ülkede milyonlarca kadından biri. Anlattıklarına benzer hayatlar sürmek zorunda kalan binlerce kadın var. İşsizlik, yoksulluk, çaresizlik kaderimiz değil.



# 90 kuruşu hesaplamak zorunda bırakılanlar:

## 'Gözlerimin içindeki neşe gitti'

**Aliye CEYLAN**  
**Sinem KILIÇKAYA**  
**İzmir**

**T**ÜİK 2021 yılının ilk çeyreğinde ekonominin yüzde 7 büyüdüğünü açıkladı. Bu süreçte doğalgaz, elektrik ve su gibi temel ihtiyaç giderlerine de peş peşe zam yapılmaya devam edildi. Tüm bunların karşısında yaşam koşullarının daha da kötüye gittiğini belirten genç kadınlarla içinde buldukları durum ve hayat şartları üzerine konuştuk.

### 'KEMİK ÜZERİNE BİR PARÇA ET VERİYORLAR'

Dış Ticaret mezunu olan 23 yaşındaki Ece Yelken, 3 senedir kurumsal bir şirkette satış departmanında çalışıyor: "Asgari ücrete çalışıyorum. İlave sadece yol ve yemek var. Yemek de çok vasat. Bunun dışında bir tek çalışma saatlerimiz iyi. Sen tam performans çalışıyorsun, her şeyini veriyorsun ama karşılığı yok. Benim gelirim giderimi karşılamıyor, eksiye düşüyorum ama çalışmak zorundayım."

Hiçbir sosyal aktivite yapamadığını belirten Yelken, "Benim sosyalleşmek gibi lüks ihtiyaçlarım yok. Hadi dolmuşa binmeyeyim dolmuş 5 TL, İzban'la gideyim ki 90 kuruş biriktireyim. Hep böyle hesap kitapla geçiyor zaman" diyor. Bu durumun ona duygusal etkilerini ise şu sözlerle ifade ediyor: "Ben çok hayat dolu ve enerjik bir insanım ama şu anda gerek pandemi gerek ülkenin sıkıntıları yüzünden bir umudum kalmadı. Gözlerimdeki neşe gitti, hüzün çöktü içlerine."

### 'BİZİ BÖCEK GİBİ GÖRÜYORLAR'

"Çalışmaya mecburuz ve çalışmaya mecbur olduğumuz, piyasada fazla iş olanağı da olmadığı için 'Ne yaparsam yapayım kabul etmek zorunda, ne dersem diyeyim gidemez' deniyor. Senin motivasyonun düşük mü o önemli değil, sana ne denirse sen onu yapmak zorundasın. Kene gibi sana yapışıyor ve son damlasına kadar kanını emiyorlar, bunun karşılığında senden hem performans bekliyorlar hem de sen her zaman güleceksin, her zaman işini çok daha iyi yapacaksın" diyen Yelken, psikolojik baskı hissettiklerini hukuki haklarının sözde olduğunu da ifade ediyor.

### 'BİZİ KIYASLADIKLARI ÜLKELERE DÖNÜŞTÜK'

"Ne yapmalı?" sorusuna ise karamsar baktığını söyleyen Yelken, "Karamsar olacak ama bu devran döner mi bilmiyorum. Ben böyle dediğim zaman da şöyle karşılık alıyorum: 'Sen de o zaman iyi örneklerle bakmak yerine Afrika'ya bak, Somali'ye bak.' Evet beterin beteri var ben de katılıyorum ama bu kıyaslanmanın sonu yok, bunlar var diye kendi sorun-



Görsel: Vectorjuice/Freepik

### 'KİM BÜYÜMÜŞ ACABA?'

**YELKEN**, ekonominin büyüdüğü söylemlerine dair "Ekonomik büyüme demişler. Büyüyenin ben ve çevrem olmadığı çok açık. O büyüme herhalde burjuva kısmında bir büyüme. Bize kemik üzerinde bir parça et veriyorlar. Her ay başı doğalgaza, elektriğe vs. zam geliyor. Geçen ay markete gittim, tuvalet kâğıdı, mutfak gereksinimleri gibi temel ihtiyaçları almak istedim ve 200 TL yetmedi, bir kısmını bırakmak zorunda kaldım" diyor.

Ekonomide büyümeyi ona da sordüğümüzda Akgül, "Kim büyümüş acaba? Bence kendi cepleri büyüdü devletin, çünkü biz halka yansıyan bir şey olmadı hiçbir şekilde. Ekonomik krizin ortasında-ken tekrar bir itildik. Bu noktada büyüdük demek biraz dalga geçmek oluyor" diye belirtiyor.

den bile hakkımızı yiyorlardı."

### 'ANKSİYETE KRİZLERİ GEÇİRİYORUZ'

Akgül, "Kendi ihtiyaçlarımın çok azını karşıladıktan sonra kendime özel bir alan yaratabilme imkânım olmuyor. Sosyal hayat falan mümkün değil. Pandemi başladığında 2-3 ay herkes anlamaya çalıştı, durumu sindirmeye çalıştı, ondan sonra neden eve tıkalı kalıyoruz bunu sorgulamaya başladı. Çünkü yapılanların hiçbiri gerçekten halk sağlığını korumak için ya da bu pandemiyi yönetmek için değil. Biz artık öyle bir noktadayız ki gençler olarak sürekli anksiyete krizleri geçiriyoruz, geçirmeyen bir genç yoktur herhalde. Zaten bir dönem hükümete yakın olup şimdi isyan eden bir sürü arkadaşım var liseden" diyor.

"Gerçekten isyan ediyorum, ayaklanalım; kendimiz için hiçbir şey yapamıyoruz. Ne gezebiliyoruz ne özel bir hobi edinebiliyoruz. Umut, bende şu anda yok denecek kadar az. Bazen 'Seçimle birlikte birçok şey değişir' diyorum ama seçim de 2023'de yani çok umutlu baktığım da söylenemez. Artık faşizme karşı tüm insanların yan yana durabilmesi gerekiyor, durmayanların artık gelecekle ilgili hiçbir şey konuşmaması gerekiyor" diye belirten Akgül seçimlere bel bağlandığını ancak yeni hükümet gelse bile çok farklı olmayacağını da ekliyor.

"Faşizmi iliklerime kadar hissediyorum" diyen Akgül, "Müziğe karşı, sanata karşı, LGBT bireylere karşı alınmış tavırlarla faşizmi iliklerimize kadar hissediyoruz. Hiçbir şey insanları bir araya getiremiyor gibi geliyor bana. Hani bir dönem evet gerçekten o gücü toplayabiliyorduk, o örgütlülüğü sağlayabiliyorduk şimdi ona da inanç olmadığı için insanlar ona da gerek duymuyor gibi" diye belirtiyor.

larımızı görmezden mi gelelim? Bizi kıyasladıkları ülkelere dönüştük. Gece 12'den sonra müzik yasağı. Aslında görünmeyen bir şey var. Bunların adımları yıllar öncesinden atılmıştı. Müzik festivalleri kaldırılmıştı mesela. Yani hep böyle bize sinyalleri verildi. Şimdi son zamanlarda da devamı geliyor. Kısıtlamalarla ilgili açıklama yapılırken şaşırıyorum, hiç beklemiyordum diye. Ben de onlara şaşırıyorum. Nasıl beklemiyordunuz ki?" diye tepkisini dile getiriyor.

### 'OKUDUĞUM BÖLÜMLE ALAKASI OLMAYAN BİR İŞ YAPIYORDUM'

Mezun olduktan sonra Çiğli Organize Sanayi bölgesinde bir yıl kadar fabrikada plastik enjeksiyon operatörlüğü yapan bir diğer genç kadın Seda Akgül de benzer sorunlardan mustarip. Akgül, mezuniyetten iş yaşamına kadar olan deneyimlerini şöyle özetliyor: "Okuduğum bölümle hiç alakası olmayan bir iş yapıyordum. Fabrikada üretim operatörü olarak çalışıyordum. Orada da mobbinge maruz kaldık. Artık iş olsun da ne olursa olsun kafasıyla 10 ay çalıştım. Normal şartlarda 1 hafta bile durmayacağım bir yerdi. Şartlar işte insanı mecbur bırakıyor. Mezun olduktan sonra 6 ay kadar bir kurs merkezinde çalıştım. Ondan sonra yine bir fabrikaya girdim orada da kalite kontrol yapıyordum. Mesaiye kalmak istemediğimde direkt işten çıkarılmakla tehdit ediliyordun. Aslında mesai işçinin tercihidir mecbur bırakılmaması gerekir, onların mücadele ettik işte. Koronanın ilk çıktığı zamanlar bizi ücretsiz izne çıkardılar sonra da iş olmadı... Asgari ücrete çalışıyorduk ve mesai ücretinden bile kısıp oradan da kâr etmeye çalışıyorlar, mesai-

# TÜRKİYE EKONOMİSİ YÜZDE 7 BÜYÜMÜŞ, SENİN HABERİN VAR MI?

**T**ürkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere göre Türkiye ekonomisi, 2021 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7 oranında büyümüş. Cumhurbaşkanı Erdoğan da bu büyüme rakamlarıyla övündüğü konuşmalarla "ülkenin şaha kalktığını" anlattı. İktidar yanlısı gazeteler bu rakamı "muhteşem büyüme" başlıklarıyla manşete taşıırken, bir "başarı masalı" yazmayı da ihmal etmiyorlar. Türkiye, yüzde 7'lik büyümeyle Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri arasında Güney Kore'yi, Fransa'yı, Amerika Birleşik Devletleri'ni, Kanada'yı geride bırakarak en çok büyüyen ülke olmuş. Bu tabloya bakınca pandemi sürecinde ekonomisi en hızlı büyüyen ülkelerden birisiymişiz!

Pandeminin en başında yapılan koronavirüs zirvesinde ekonomik tedbirleri açıklarken Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Neşen yerinde" dediği Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun neşesi halen yerinde. Yüzde 7'lik büyüme Hisarcıklıoğlu "Büyüme memnuniyet verici. Büyümeden yeterli kadar pay alamayan sektörlerimiz için destek adımlarının sürdürülmesini istiyoruz" diyerek "hep patronlara, sadece patronlara..." ağgözlülüğünü de bir kere daha ortaya sermiş. Sözü burada bitmiyor büyük patronun. Diyor ki "Dünya genelinde yaşanan daralmaya karşın Türkiye'nin büyümesini sürdürmesinin, ekonominin temellerinin ne kadar sağlam ve hükümetin zamanında aldığı tedbirlerin etkisinin ne kadar güçlü olduğunu gösteriyor."

Pasta büyümüş mü? Evet! Pastadan herkesin aldığı pay büyümüş mü? Hayır! Çalışanın payı küçülürken, bir başka kesim hem pastadaki büyümeyi paylaşmış hem de diğerlerinin diliminden de kendisine almış.

Patronlara neşe veren, hükümete teşekkür ettiren bu yüzde 7'lik büyümenin neyin pahasına gerçekleştiğini hangimiz bilmiyoruz ki? Dükkanların önemli bölümünün kapalı olduğu, milyonlar

ca çalışanın kısa çalışma ya da ücretsiz izin uygulamalarıyla gelirinin düştüğü, işsizler ordusuna yeni işsizlerin eklendiği, aşın ve işin azaldığı bir dönemde gelen yüzde 7'lik büyümeyi mutfağında, cebinde hissedene var mı?

Yüzde 7 büyüme ile övülenlerin aynı dönemde yoksulluk ve işsizlik de tarihi seviyelere ulaşmışken, son bir yılda giderek artan enflasyon ise toplumun geniş kesimlerinde gelir kaybına neden olurken bu büyümeden kim pay alıyor?

Türkiye'nin yüzde 7 büyüdüğü bu dönemde iş gücünün, yani bizlerin milli gelirden aldığı pay 4.5 puan birden aşağı düşmüş. Bu düştüğe özellikle kısa çalışma ve ücretsiz izinle azalan ücretler etkili. İşçiler daha fazla üretirken, büyümeden hiç pay alamadı. Bu arada Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre ilk

20'deki şirketlerin faaliyette kârı yüzde 55 artarken istihdam sadece yüzde 3 oranında artış gösterdi. İşsiz kalanlar en temel ihtiyaçlarını yüksek faiz oranlarına rağmen bankalardan kredi çekerek karşılamaya çalıştılar. Halkın bankalara ve finans şirketlerine olan borcu 872 milyar lirayı buldu. Geniş tanımlı işsizliğin yüzde 28, enflasyonun yüzde 17'yi geçtiği bir ekonomide yarıyıldan fazlası tüketim harcamalarından gelen yüzde 7'lik büyüme verisinin ağır borç yükü altında ezilen halkın daha da yoksullaşması pahasına gerçekleştiği açık. Bunu bilmek, görmek için ekonomi uzmanı olmaya gerek yok; eve giren alışveriş torbasına, kaygıdan uyuyamadığımız gecelerin sayısına, çok çalışıp her geçen gün kirayı, faturaları daha büyük zorluklarla ödemeye çalışmamıza bakmamız yeterli.

Ülkenin dört bir yanından kadınlara sorduk; bu yüzde 7'lik büyümeden sizin payınıza ne düştü, patronların kârına kâr kattığı, neşelerine neşe kattıkları bu süreçte sizde "büyüyen" ne oldu diye... Yanıtlar; bizim payımıza düşenin daha ağır çalışma koşulları, işsizlik tehdidi, yarın ne olacak kaygısı, mutfakta ne pişecek derdi, bugün yine hangi adaletsizlikle karşı karşıya kalacağız öfkesi olduğunu gösteriyor...

## ŞİDDET, TACİZ, KAYGI BÜYÜDÜ...

**Yaren (Ankara):** Büyüdük ama hangi anlamda? Ekonomik anlamda insanların maddi manevi çıkmaza girip bu sürecin intihar ile sonuçlanmasında mı? Gençlerimizin geleceğine dair umutsuzluğunun artmasında mı? Kadınlarımızın iş hayatından daha da uzaklaşmasında mı? Doğa katliamında mı? Kadın, hayvan, çocuk cinayetlerinde mi? Büyüme deyince benim aklıma bunlar geliyor. Görünen odur ki çok fazla büyüdük ama tüm olumsuzluklarda.

**Ev işçisi bir kadın (Ankara):** Acaba büyüdü mü küçüldük mü? Neyde büyümüş acaba? Vergide mi büyümüş, zammı mı büyümüş? Ne büyümüş? Nerede büyümüş? Küçülmekten başka bir şey görmüyoruz biz. 128 milyar dolar büyüyor herhalde, onu kast ediyor olabilir. Memleketi küçülttü. Bizim eve yansıyan küçülmekten başka bir şey değil. Eskiden eşim yalnız çalışırken yetiyordu bir şekilde, şimdi ben de çalışıyorum, yetemiyoruz.

**Bir işçi annesi (Ankara):** Benim çocuğumun bir maaşı var, eşim zaten engelli, o da bir emekli maaşı alıyor 2 bin lira. Faturalar, mutfak derken elde bir şey kalmıyor ki. Emekli ma-

aşlarına zam yapıyor ama markete yüzde 50 zam geliyor. 3 kuruş veriyor 100 kuruş alıyor. Marketin pazarın yanından geçemiyoruz.

**Mehtap Uzun (Ankara):** Kadın cinayetlerinde, tecavüz, taciz, hayvan tecavüzlerinde, ekonomik çöküntüde, paramızın değer kaybetmesinde, geçim sıkıntısında, işsizlikte ciddi büyümeyiz.

**Sehan Han (Ankara):** Yüzde 7 büyümüşüz diyorlar, evet işsizlikte, yoksullukta, tacizde, tecavüzde, şiddette büyüdük.

**Seda Sönmez (Ankara):** Büyüyen tek şey sorunlarımız oldu ve bu büyümeye sebep olan sızsiniz.

**Tülay Karakaya (Ankara):** Büyüdük, büyüdük evet ama nasıl büyüdük. Tacizde, tecavüzde, kadın cinayetlerinde, işsizlikte, ekonomi batağında büyüdük. Güzel ülkem yaşanmaz hale geldi. En çok da ev ekonomisinde, yoksullukta büyüdü ülkem.

**Yemekhane işçisi (Ankara):** Bizim eve o yüzde 7 büyüme uğramadı vallahi. Kendi yaptıkları büyümüştür, yol yapıyor, köprü yapıyor ya onlar büyümüştür. Biz küçüldük.



İllustrasyonlar: Freepik



## ZAMLAR BÜYÜDÜ...

**Leyla Cin (Malatya):** Büyüme hikaye, küçüldük desek daha doğru olur. Genel duruma bakalım, işsizler kervanına sürekli yenilerinin eklenmesi ile aşın, işin azaldığı dönemde zamlar kabus gibi oldu. Büyüyen makarna yeme oranı oldu, temel gıda ürünlerine gelen zamlar bati buna itiyor. Ülke ekonomisi zaten yoğun bakımda desek daha doğru olur, nabız gitti gidiyor...

**Zeynep (Malatya):** Şu an Türkiye batmış vaziyette. Ekonomi çökmüş durumda, hiçbir şey alamıyoruz ki. Alım gücümüz fazlasıyla düştü. Halkın bu kadar alım gücü düşmüşken, insanlar sürekli açlıktan, sefaletten yakınırken nasıl çıkıp ekonomi büyüyüdü diyorlar, aklım almıyor gerçekten. Büyüyen bir şey varsa, o da borçlarımız, sefaletimiz başka bir şey değil.

## İŞÇİ OLMANIN YÜKÜ BÜYÜDÜ...

**Eylem (Denizli):** Göbeğim büyüdü, işsizliğim büyüdü, hayvanlara şiddet büyüdü, borçlarımız büyüdü, kadınların üzerindeki baskı büyüdü, sosyalleşme isteğim büyüdü...

**Mükerrem (Denizli):** Valla benim borçlarım büyüdü, gezmedik etmedik ama borcu büyüttük çok şükür, bu yaşlara getirdik : )

**Nazlı (Denizli):** Ayy benim ekonomik sıkıntılarım büyüdü, işçi olmanın yükü büyüdü, kadın olmanın sorumlulukları büyüdü ama artık ekstra büyüdü, kaygılarım büyüdü, bu dönemde kilolarım büyüdü... Ve son olarak tüm bu kötü giden süreçte çocuğum büyüdü.



Ekmek bulamadık. Pastayı bölüştürmedik. Anksiyetemiz yüzde 7 büyüme gösterdi. | Çizim: Günay Karakuş

## BORÇLAR BÜYÜDÜ...

**Şenay (Adana):** Artan hiçbir şeyimiz yok, her şeyimiz azaldı. Ekmek fiyatları arttı, gramajı küçüldü. Küçük bir bakkal dükkanı işletiyorum, herkesin alım gücü düştü. Eskiden bakkalda ekmek biterdi şimdi ekmek kalıyor, insanlar ekmek bile alamıyor.

**Fidan (Adana):** Büyüyen tek şey işsizlik, yoksulluk, biz ekonominin büyüdüğünden habersiziz. Her evde aş pişer ama artık dert pişiyor. Gençlerimiz hep sokaklarda geziyor, iş yok gençler bunalıma girdiğinden uyuşturucu kullanıyor.

**Hülya (Adana):** Ekonominin büyüdüğünün hiç farkında değilim, büyüyen tek şey borçlar. Küçük bir borcum var ödüyorum ödüyorum, bitmiyor. Evi satın borçları ödeyelim dedik, evi sattık, borçları ödedik, elimizde avucumuzda bir şey kalmadı.

## SİZİN EVDE HANGİ DERT BÜYÜDÜ?

*Ekonomi büyürken sen bu büyümeden "payımı" nasıl aldın? Hadi sen de yaz, sosyal medyada Ekmek ve Gül'ü (@ekmekvegul) de etiketleyerek paylaş...*

## ZENGİNLE FAKİR ARASINDAKİ UÇURUM BÜYÜDÜ...

**Filiz (Edirne):** Ekonomi yüzde 7 mi büyümüş, gerçekten mi? İyi baksınlar. Yüzde yedi olsa dış güçler tutardı bizi, yüzde yüzdür o. Hatta TÜİK gayri-meşru milli hasılayı ay pardon gayrimillî hasılayı, neydi onun adı yav, hah gayrisafi yerli hasılayı bi kere daha hesaplasın bence. Bana gelince... Benim hayal gücüm tam olarak yüzde yedi büyüdü. Yılın ikinci çeyreğinde ohooo. Yüzde bi milyon filan bekliyorum. Bildiğin Matrix olacak. Ekmek gerçek mi değil mi ayrıt edemez hale gelirim muhtemelen.

**Şebnem (Bursa):** Kocamla kavgalarımız büyüdü, kullandığımız antidepresanların miğramı büyüdü, ne pişireceğim derdi büyüdü, artık başka yemek yapmak çok mümkün olmadığından dolaptaki makarna tenceresi büyüdü, çayın yanına ne çıkaracağım kaygısından eve arkadaş davet edemez oldum, yalnızlığım büyüdü, yıllardır tatile gitmişliğimiz yok, tatil hayalimize aramızdaki mesafeler büyüdü. Yüzde 7 büyüme gerçekleşse o büyümeden pay alanın ben olmadığım, benim komşum, ailem, akrabalarım olmadığı kesin. Görünen o ki zenginle fakir arasındaki uçurumlar büyüdü.

**Nesrin (Çatalca):** Okulumla aramdaki mesafem büyüdü. Okulu bırakıp ailemin çalıştığı süt tesisinde işe başladım, üniversite bitirip öğretmen olma hayalim küçüldürken, günde 14 saat sağa sola koşmaktan 21 yaşında bacaklarımdaki varis büyüdü. Annemin elindeki yaralar... babamın sırtındaki ağrılar büyüdü.



Gelecek kaygısı göz torbalarımızı yüzde 7 büyüttü. | Çizim: Günay Karakuş



# Eğitim emekçisi kadınların toplu sözleşme talepleri

**Gönül KURAL**  
**Bilge EMİL**

**Ankara Eğitim-Sen 4 No'lu Şube**

**A**ğustos ayında kamu emekçilerinin iki yıllık ekonomik ve sosyal haklarının belirleneceği toplu iş sözleşmesi yapılacak. Pandemi ile birlikte ekonomik ve sosyal haklarımız daha da fazla kayba uğradı. Diğer yandan uzaktan eğitim süreci öğrenciler için eğitimde var olan eşitsizlikleri daha da büyüttü. Böyle bir süreçte toplu sözleşme dönemine girerken şube olarak eğitim emekçilerine yönelik bir anket çalışması düzenleyerek eğitim emekçilerinin toplu sözleşmeye dair sorunlarını, taleplerini, önerilerini toparlamaya çalıştık. Anketimizde özellikle eğitim iş kolunda çalışan kadın eğitim emekçilerinin ağırlığını dikkate alarak kadınların taleplerine yönelik de sorulara yer verdik. Anketimizi mümkün olduğunca en geniş eğitim emekçisi kesimini kapsayacak şekilde paylaşarak işyerlerimizde farklı sendikalardan ve sendikasızsız eğitim emekçilerin de doldurmasını sağladık.



Fotoğraf: DHA

## EN ÖNEMLİ TALEPLER: 'KREŞ VE EŞİTLİK'

Daha önce var olan kamu kreşlerinin önce ödenksiz bırakılarak zaman içinde kapatılması ve pandemi döneminde en çok da bu konuda sorun yaşanması kreş talebinin ne kadar önemli olduğunu ortaya

koydu ve en öne çıkan kreş talebi oldu. Bu dönemde özellikle de kadın eğitim emekçileri hem çocukları ile ilgilenmek hem de uzaktan eğitim yapmak zorunda kaldı. Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik işyerlerinde cezai yaptırımların olması, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ders konulması gibi talepler geldi. Ayrıca kadın eğitim emekçilerinin özellikle ayrımcılığa ve mobbinge daha fazla uğraması nedeniyle buna karşı mücadele, kaldırılmak istenen İstanbul Sözleşmesi'ne karşı etkin mücadele talebi, okullarda kadın ve erkek idareci sayılarının eşitlenmesi de eğitim emekçisi kadınların öne çıkan taleplerindendi. Doğum izni başta olmak üzere, süt izni ve ebeveyn izinlerinin artırılması talebi de eğitim emekçilerinin bu konularda çok sorun yaşadıklarının göstergesiydi. Ayrıca pandemi döneminde belirgin bir şekilde esnek çalıştırmanın eğitim iş kolunda yaygınlaşması da en çok dikkat çeken ve mücadele edilmesi gereken sorunlar arasında yer aldı.

lunda yaygınlaşması da en çok dikkat çeken ve mücadele edilmesi gereken sorunlar arasında yer aldı.

## İŞYERLERİNDE TALEPLER ETRAFINDA BİRLEŞME EĞİLİMİ VAR

Ankette göze çarpan önemli bir nokta, eğitim iş kolunda örgütlü bulunan sendikaların kadın taleplerini özel bir başlıkta ele almasalar da, hatta toplu sözleşme masasında kadın temsiliyeti kadın emekçilerin çalışma hayatındaki sayısal çokluğuna denk düşmese de, kadın emekçilerin sorunlarını talepleştirdikleri, bu talepleri birçok iş yerinde sendika ayrımı gözetmeksizin ortaklaştırdıklarıdır. Bugün kadın kamu emekçilerinin talepler etrafında birleşmiş bir mücadelesinden söz edememek de iş yerlerinde bu birleşme eğilimi var. Sendikalara düşen görev ise özellikle de toplu sözleşme sürecinde bu talebi iktidarın karşısına somut bir güç olarak çıkarmaktır.

## 'NE YAPMALI?' SORUSUNA 'ORTAK MÜCADELE' CEVABI

Ankette belirgin ortaya çıkan "Ne yapmalı" sorusuna cevap sendikaların ortak taleplerde bir araya gelerek ortak mücadele etmesi oldu. Eğitim emekçileri her zamankinden çok birlikte mücadele etme eğilimine sahip; farklı sendika ve konfederasyonların talepler etrafında birleşme yönündeki söz ve açıklamaları tüm bu somutluklar göz önünde bulundurularak değerlendirilmeli, toplu sözleşmelerin sendika ve emekçiler için önemine denk düşen şekilde tutumlar geliştirilmeli, süreç ilerletilmelidir.

## KAYBEDEN OLMAMAK İÇİN BİRLEŞMELİYİZ

Biz eğitim emekçisi kadınlar başta olmak üzere işimize, emeğimize, haklarımıza saldırıların arttığı bir dönemde işyerlerinden başlayarak taleplerimiz için birleşmeliyiz ve bunun için tabandan yukarıya, iş yerlerinden sendikalara bir araya getirecek mekanizmalar geliştirmeliyiz. Aksi durumda kaybeden hepimiz olacağız.

## 'Kadınlar olarak adaylığımızı koyduk, temsilci olduk!'

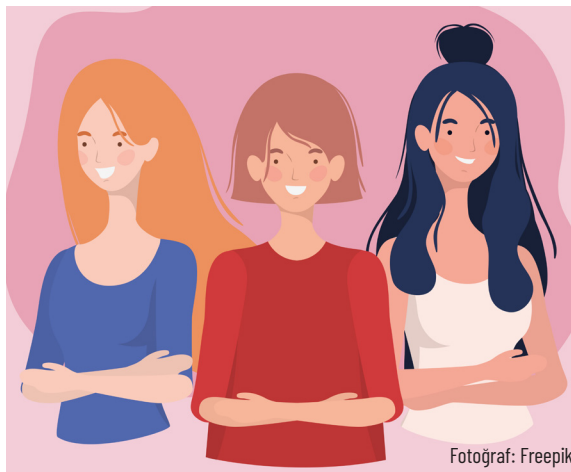
**BİZLER**, kadın arkadaşlarımızla temsilcilik seçiminde ön saflarda yer almak istediğimiz için aday olduk.

Temsilci seçimleri öncesi sağ olsunlar benden önce arkadaşlarım "adaylığımı koydu" diye duyurdular. Gerek çalışma ortamında olsun, gerek çevrede arkadaşlıkta olsun bir etkim olduğunu düşünüyorum. Gerçekten bir işçinin en ufak ihtiyacı için olsun yardım etmeyi seviyorum.

Ben iş hayatımda hiçbir zaman işten kaçmadım. Temizlik işçisiyim. Haksızlığa uğradığımda işçi de olsa işveren de olsa hakkımı aradım. Arkadaşlarımı da hep hak arama yönünde yönlendirdim. Bu durumda temsilci adayı olduğumda diğer arkadaşlarımla beraber, kadın ve erkek pek çok arkadaşlarımızın desteğini de kazandık...

Tabii ki temsilci adayı olmama birkaç kişinin itiraz ettiğini de duydum. Bastırılmak istendim, susturulmak istendim. Ama sonuçta seçim sandığında işçi arkadaşlarımızın iradesi konuştu. Şu anda işyerimizde ikisi kadın olmak üzere altı temsilci var. İşçi arkadaşlarımız cinsiyetçiliğin her türüne karşı durup, kadın erkek demeden dayanışarak bizi seçmişler.

Biz de bu inançla; "Gücümüz birliğimiz" deyip,



Fotoğraf: Freepik

işçi arkadaşlarımızı dinleyerek, sürekli iletişimde olarak, yönetime karşı dik durarak daha iyi çalışma ve yaşam koşulları için sendikamızda mücadele edeceğiz.

Yaşasın işçi dayanışması. Yaşasın kadın mücadelemiz. Birleşerek kazanacağız.

*İşyeri baştemsilcisi bir kadın*  
**İZMİR**



# Elimi bulaşık suyundan çıkaramıyorum ki ayağımı deniz suyuna sokayım

**Ayhan AYDOĞAN**  
Ankara

**A**rçelik fabrikasındaki kadın işçilerle yaz tatilini konuştuk. 2015 metal grevinin tatil yolunu da açması, kadın ve erkek işçilerin tatilden beklentilerinin farklılığı Sincan'daki durak sohbetlerimizin en çok aklımızda kalan tarafı.

## ANTALYA'YA NİYET ÇUBUK'A KISMET

Konuştığımız ilk işçi, 2015 metal grevine kadar sadece sendika yönetimine yakın olan sınırlı sayıda işçinin Türk Metal'in otelinde tatile gittiğini, grevden sonra ise erkek işçileri tatile götürmeye başladıklarını, 2018'den sonra ise kadın işçileri de tatile götürdüklerini söylüyor. Sonra da bize geçen seneki sendika tatilinin hikâyesini anlatmaya başlıyor: "Pandeminin başında sendikacılar geldi, bize dedi ki 'Arkadaşlar burası bizim ekmeğimize, yıllık izinlerimizi bu zor dönemde kullanmayalım, herkese 800 TL zam sözü aldık, sonra da hep beraber sendikamızın Antalya'daki oteline gideriz'. Biz de 'Olur' dedik. Sonra adamlar 800 TL'yi verdi. Biz o para da eklenince bir üst vergi dilimine girdiğimiz için oradan elimizde 150 TL'lik bir şey kaldı. Tatile de Antalya'ya niyetlendirip burada az ötede Çubuk'taki otele götürdüler bizi. Şener Şen'in İlyas Salman'ı Almanya diye ayartıp İstanbul'a atması gibi kendimizi Çubuk'ta bulduk."

## KADINLARA ÜÇ SENE RÖTAR

Konuşmanın sonunda gülüşmeler başlamışken durakta bekleyen bir diğer kadın işçi söze giriyor: "Ya iyi güzel anlatıyorsunuz ama eksik anlatıyorsunuz. Arkadaş orayı hızlı geçti, orayı da ben anlatıyım. Güzel kardeşim 2015'ten önce zaten sadece sendika çevresi tatile gidiyordu. Orada da zaten kadının adı yok. Sorsan 2015'ten sonra da fabrikadaki herkes gitmeye başladı diyorlar, ama o iş öyle olmadı. 2018'e kadar sadece erkek işçiler gitti biz carladık ettik de ancak 2018'de sendikamızın otelinin kapısından içeri girebildik. Sendika temsilcileri 'Ya zaten dört gün gidiyoruz. Tatil mi yapalım, sizi mi koruyalım' diyordu bize. Koruruz biz kardeşim kendimizi, sen kim oluyorsun!"

## BİTMİYEN TAKSİTLER

Konuştığımız diğer işçiler de tatili sorduğumuzda sendika otelinde yaptıkları dört günlük tatilden bahsediyorlar. Bunun haricinde yıllık izinlerinde ne yaptığını sordüğümüz ilk kadın işçi ise şöyle anlatıyor: "Benim eşim rahat izin alamadığı için biz son 4 senedir kurban bayramını birleştirip tatile gidiyoruz. 4 senedir de hem kurbanı hem de tatili karta taksit yapıp ödüyoruz. İkisi aynı ana denk gelince de epey sıkıntı oluyor. Bir de taksiti çok yaptırdığımız için her sene bazı aylar önceki gittiğimiz tatil ve gideceğimiz tatilin ödemesinin çakıştığı zamanlar oluyor. O aylar tam zulüm oluyor bize. Zaten iki sene önce artık fakir olduğumuza iyice kanaat getirdik kurban kesmeyi bıraktık. Bu sene de ev işini bırakıp çadır tatiline gideceğiz. Bakalım



Fotograf: DHA



Görsel: Freepik

artık önümüzdeki sene neyden vazgeçeriz. Belgesellerde uzaya roket fırlatılırken oluyor ya sürekli bir parçasını bırakarak devam ediyor. Biz de öyle gidiyoruz bakalım."

## 'ÖNÜNDE DENİZ VAR, SEN YEMEK BULAŞIKLA UĞRAŞIYORSUN'

Durakta bekleyen erkek işçi de kendi eşini şikâyet ederek konuşmaya dâhil oluyor: "Valla benim hanım ev tutma işine gelmiyor. Bence daha hesaplı oluyor ama hanımı gel de ikna et" Konuştuğumuz işçi böyle devam edecekken yandaki kadın işçi araya

*Üç sene rötartlı sendika otelini görebilen kadınlar; ev işlerinin misliyle tatilde üzerlerine bineceği için en azından tatilde bu yükten kurtulmak isteyen kadın işçiler... Arçelik işçileri anlatıyor:*

giriyor: "Niye istemiyor acaba! Yemeği yalaşığı, bulaşığı sen yap, bence o da ister ev, ne olacak ki. Bizim adam da böyle. Geçen sene ev tuttuk. Ben kahvaltı hazırlıyorum, paşamı ve çocukları kaldırıyorum, bunlar yiyip denize gidiyorlar. Ben bulaşığı yıkayıp peşlerine gidiyorum. Geç gittiğim yetmiyormuş gibi bir de öğle yemeğini hazırlamak için erken dönüyorum. Önünde deniz var giremiyorsun bundan daha saçma bir şey olur mu? En azından burada deniz yok o yüzden giremiyoruz. Elimini bulaşık suyundan çıkaramıyorum ki, ayağımı deniz suyuna sokayım. Bundan sonra ev tutacağımıza burada kalırım daha iyi, valla daha az yorucu."

Ez cümle, 2015 metal grevinin toplumsal baskısıyla sendika otelinde tatil yapabilen erkek işçiler, sınıfsal mücadeleyle birlikte, kadın olmanın getirdiği zorluklarla da mücadele edip üç sene rötartlı sendika otelini görebilen kadınlar ve yine ev işlerinin misliyle tatilde üzerlerine bineceği için en azından tatilde bu yükten kurtulmak isteyen kadın işçiler, bitmeyen taksitler... Tatil konulu Arçelik durak sohbetimizin özeti diyebiliriz.

## BÖYLESİ HAYAT İŞÇİYE REVA MI!

## Sıcak suyu olan bir ev bile hayalden ibaret!

**M**erhaba, ben Hediye 34 yaşında bir kadın işçiyim. Ekmek ve Gül dergisiyle yeni tanıştım. Daha önce hiç duymamıştım. Gündemi de genelde sosyal medyadan takip ediyordum. Dergiye okuduğumda kadınların, hem yaşadıklarını hem de çözümlerini anlattıklarını gördüm. Ben de sizlere daha çok neler yaşadığımı anlatmak istiyorum. Aslında ben yazmayı çok sevmediğim için anlatacaklarımı başka bir kadın arkadaşım kaleme alacak. Ben 18 yaşında üvey annemin baskısı yüzünden kaçarak evlendim. Üvey annemin her akşam beni babama dövdürmesi canıma tak etmişti. Çalıştığım tekstil atölyesinde daha bir ay önce tanıştığım bir iş arkadaşım ile kaçtım. Yaklaşık 1 ay sonrada düğün yaptık. Ailem beni hiç affetmedi. Eşimin ailesi de kaçtığımız için iki yıl boyunca hiç bizimle konuşmadı. İki yıl sonra çocuk olunca eşimin ailesi birlikte yaşama şartıyla bizi affetti. Biz de o dönem ekonomik sıkıntı içindeydik asgari ücretle yarı aç yarı tok yaşamaya çalışıyorduk. Yani bu teklif tam zamanında gelmişti. Belki kaynanam çocuğa bakar, ben de çalışırım bir nebze de olsa geçiniriz diye düşünüp sevindik. Bir yıl boyunca burnumu evden çıkartmadılar, yediğime içtiğime karıştılar. Ayağıma bir çorap dahi alamazdım. Bırakın çalışmayı, balkona bile çıkmam yasaktı. Eşim ise, fazla mesai yapıp biraz para biriktirip beni o evden çıkartmaya çalışıyordu. Aslında eşim iyi biri, biz ne çektiyseksiz yoksulluktan çekti. Bir yılın sonunda eşimin babası ye-



Fotoğraf: Unsplash

meğin tuzu fazla oldu diye beni döverek hastanelik etti. O günden sonra bir daha o eve gitmedik. 15 gün bir arkadaşın yanına sığındık, sonra bir binanın altında küçük bir dükkân tuttuk. Sadece elektrik vardı, başka da hiçbir şey yoktu. Aynı yerde hem yıkandık, hem yemek yedik, hem de uyuduk. Çok büyük sorunlar yaşadık. Kötü koşullardan dolayı çocuk sürekli hastaydı. Komşuların tavsiye ettiği çok ucuz bir sıbyan okulu vardı çocuğu oraya verdim, ben de tekstilde çalışmaya başladım. Eşim de benim gibi tekstil işçisi. 3 ay içinde düzgün bir eve çıktık. Fazladan yaptığımız mesailerden aldığımız parayla, ilk kez yeni bir çeyyat, bir halı, çocuk yerde yatıyor diye bir de baza alalım evimize dedik. Çünkü daha önce hiç yeni eşyam ve yeni bir kıyafetim olmamıştı. Eşimle birlikte taksitler için

biraz daha mesai yaparız diye avunmuştuk.

## ‘İŞSİZ KALDIM, PAZARDAN ÇIKMA ÜRÜN TOPLADIM’

Çocuk da artık evde tek durabiliyor derken salgının ilk ayında ben işten atıldım. Biz bir grup işçiye “Bu süreçte salgın bitene kadar çalışmayacağız. Siz de izinlisiniz ama şunları imzalayın” dediler. Ben ve iki arkadaşım imzaladık diğerleri imzalamadı. Avukata gittiğimizde öğrendik istifamızı imzaladığımızı. Avukat ‘Dava açsak bile kaybederiz’ dedi. Biz borçlarla ortada kaldık günlerce iş aradım. Tam 10 ay işsiz kaldım. Pazardan çıkma ürün topladım, en ucuz yiyeceği aradım. Evdeki interneti iptal ettik çocuk derslere giremedi. Yaşadıklarım saymakla bitmez.

## ‘HAYALİM SICAK SUYU OLAN BİR EVDİ, OLMADI..’

Hep o yaşadığımız dükkân geliyordu aklıma. Yeniden o günlere döneriz diye depresyona girdim. İş arayışım bir metal fabrikasına girmemle son buldu. Buranın şartları çok kötü, iş çok ağır ama fazla mesai yapılıyor diye çıkmak istemiyordum. Benim işsiz olduğum zaman 5 ay kirayı ödeyemedik bakkala da çok borcumuz var. Sadece asgari ücret yetmiyor ancak mesailerle belki kurtarırız. Ben de isterdim daha güzel bir hayatım olsun ama olmadı. Bu dünyada iki hayalim vardı birisi çocuğuma kardeş bir de sıcak suyu olan bir ev. Ama ikisi de olmadı. Bu asgari ücret bizi insanlıktan çıkardı.

Hediye  
Tuzla/İSTANBUL

## Bu sene de tatil değil hayal var

**Sengül KARA**  
**Tuzluçayır Kadınları**  
**Dayanışma Derneği**

**D**eniz, kum, güneş... Herkesin kışın hayallerini, rüyalarını süsler bir hal almışken kendi memleketime bile gidebilmek için kırk kere düşünür oldum. Memlekette giderken yanıma hediyeler almam gerektiği aklıma gelince, buna bir de gidiş-dönüş biletlerini ekleyince neredeyse maaşımın yarısından çoğunu harcamış bitirmiş oluyorum. Eli boş gidilmez ki ne yapсам acaba derken “Neyse...” deyip oturuyorum ve hayal etmeye başlıyorum. Ben daha bir yolculuğa çıkmazken, nerede tatil yapmak... Pandemi başladığından bu yana sağlık yönünden korkuyorduk. Oturup da gidelim mi diye konuşmuyorduk bile. Turizmin açılması, vakaların düşmesi yine de korkularımızı azaltmıyor. Tatile gittiğimizde neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Tatile gidip orada Kovid olduğumuzda 14 gün karantinada kalacağız ve o da bizim için daha da

sıkıntı olacak. Yaz mevsimin gelmesiyle turizm sektörü için mi vaka sayılarında azalma var da söylemiyorlar diye düşünmeden edemiyoruz. Şimdi aşılarımızı yaptırдық. Belki bir nebze içimiz rahatladı ama bu sefer de maddiyat engel olur hale geldi. Oteller zaten ateş pahası. Yanından bile geçemeyecek kadar fiyatlar yüksek. Memleketi düşününce yolu, hediyesi; tatili düşününce, alışverişini konaklaması, yemeği, mayosu, kremi... Hepsisi ayrı dert.

## HEP BÖYLE HAYALDE Mİ KALACAK?

Ben ve çevremdeki arkadaşlarım oturup konuşuyoruz. Bütçemize uygun bir yerler bulalım, çocuklarla, ailemle bir yerler seçelim. Bulduğumuz yere en yakın olanları araştırıyoruz şimdi. Belki çocukları bir gün havuza götürürüz ya da bir kaplıcaya. Hem yakın olur hem de masrafımız az. Yani bu sene de tatil değil hayal var.

İstanbul Sözleşmesi'nin de sıcak gündem olduğu şu günlerde, bir taraftan ekonomi bir taraftan sağlık bir taraftan sözleşmenin feshi derken ne düşüneceğimizi bilmez olduk. Bizim haklarımız elimizden alınmaya çalışılırken ben tatil planı yapmaya bile çekiniyorum...



Fotoğraf: Freepik



# NİYE CEYDA'NIN, ŞEYMA'NIN, HÜLYA'NIN HAYATININ PEŞİNDEYİM?

**Filiz GÜR**

**S**evgili hazırım, Bu ay yazı işleri benden ideal kadın bedeni algısı hakkında yazmamı istedi ki biliyorsunuz bunu isteyebilecekleri en ideal kadın da benim. Hiç ikiletmeden elimdeki kiraz kâsesini sehpaye bırakıp parmaklarımı yaladıktan sonra yeni Word dosyasına başlığı attım: Diyetin Tarihi.

O başlık orada beklesin ben gidip bi çay koyayım, belki yanında küçük mutlu susam kaplı fındıkçıklar vardır? Belki biraz da çikolata kaplı minnoş üzümünden? Yok, dünyayı yiyemem, tokum. İştahımla evdeki rezerv doğru orantılı.

Diyet kelimesi Frengistan'dan gelen bir kelime. Onlara da Eski Yunanca'dan geçmiş. Belli bir yaşam tarzı, belli bir beslenme şekli anlamlarını haiz. 'Bana ne yediğini, ne giydiğini söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim' sınıflandırması ezelden beri var anlayacağınız. Kraliçe Victoria getir götür tavuskuşu yiyormuş misal, Elizabeth marzipana düşkündür. Caaanım dişlerini karartmak pahasına badem ezmesine öyle bir abanmış ki piyasadaki bademler anca sarayı doyurmuş. İşin ilginç tarafı kraliçenin dişleri karardığı için saraydaki kadınlar arasında da diş karartma modası başlamış. Hah! Konuyu istediğim yere getirdim. Hiyerarşik dizilimde en tepede kimler var ve her ne yapıyorlarsa makbul olan bir dünya bu kardeşlerim. İlk yırtık kotu ben giysen fakir deyip geçecektiniz ama ünlü modellerin yırtılmışlarını koşup alıyorsunuz, ne iş? Konumuz bu değil ama "hikâye satıyor." Almak istediğimiz şey pantolondan fazlası, olmak istediğimiz şey de o beden değil, o bedenin sahip olduğu yaşam. Bakın moda böylesi bir durum için nasıl da kabul gören bir edebiyat yapıyor. Ben hikâyesi ve açıklamasına tav olacaktımdanım:

"Baştan aşağı yırtılmış bir pantolon, resmen benim duygusal durumumu ifade ediyor. İplikler pantolona bağlı kalmakla özgürleşmek arasında gelip gidiyor gibi. Yırtık kot, sanki gizlemekle açığa vurmak arasında ki ince bir çizgi. Bir elin ya da bir bıçağın yırttığı ya da komik bir hikâyede yırtılan."

Ben pantolon değil, özgürlük satın alıyorum!

Gelelim ideal kadın bedenine. Yani benim gelme gerek yok, hep içindeyim de mevzu olarak gelelim artık. Vallahi benim gözlemlediğim kadarıyla parça pinçik kıyafetler içinde beli filtreyle inceltilmiş, dudakları şap diye öpecekmiş gibi büzülü, ısıracaktıymış gibi haşın bakışlı duruşlar makbul. Duruşlar diyorum çünkü instagram dışında bi yerde gördüğümüzde bu öpmeyle ısırma arasındaki duruşları göremiyorum ne yazık ki. Üstünde çalışmış çalışmış bir poz yakalamış işte, kıyamam. Zaten kıyamıyorum da hiç. Daha on bir yaşındaki kızım bile tarif ettiğim pozunu vermeye çalışıyor fotoğraf çekerken.

Niye?

Tarih boyunca ideal beden algısı çok değişmiş. Tarihteki kadın tasvirlerine bakınca kıtlık zamanlarında besli, dolgun vücutların sağlıklı ve tercih edilir (sizi kim tercih etsin derler adama diye de dayanamayıp kendime yanıt vereyim) olduğu görülüyor. Kendimi aradım da 14 ila 17.yüzyılda özellikle İtalyan Rönesans'ında aranan bir "bedenim". Sonra ne olduysa bir zafiyet ve zayıflık hali, narinlik modası başlamış. (Bakınız hiyerarşide tavanda birileri zayıf demek ki.)

## SOUTH BEACH'TEN KETOJENİĞE, PALEODAN TAŞ DEVRİNE...

Tarihte beslenme kontrolü, kalori cetvelleri, dengeli beslenme gibi ifadeler zannedildiği gibi estetik kaygılarla değil, ömrü uzatmak ve hatta ölümsüzlük peşinde olmakla ilgili. Bu çalışmalarını yapıp kendi bulgularını piyasaya süren doktorların isimleriyle anılan birçok diyet var. Kimi ete abanıyor, kimi sebze, kimi yağ yasaklıyor bir dönem. Ama günümüzde diyetlerin isimleri bile doktor ismi değil, yapan rol modellerin isimleri ya da tasavvurumuzda ideal bir hayata göndermede bulunan hikâye başlıkları adeta. South Beach diyeti yapınca kendinizi elinizde bir kokteyl uçuş uçuş bir elbiseyle deniz kıyısında görebiliyorsunuz adeta!

Ketojenik ya da Paleo diyeti yaparsanız bir instagram pozunda hamuda kalkmış olmanız işten bile değil. İşte bunlar hep "bedenimizi", bazı bir takım şablon reçete kişisel gelişim programları da "ruhumuzu" kurtaracak sözümona...

Oysa bu toplu delirium bizim biricikliğimize yapılan küresel bir komplö gibi. Kadının salt bedenden ve duruştan ibaret neredeyse sadece "izlenen, seyredilen" bir şeye indirgenmesi, nesneleştirilmesi, bunun yine kadınlar tarafından yaygınlaştırılması ve hatta dayatılması, aynılaşmayan kadının ötekileştirilmesi nereden bakarsak ironik bir akıl tutulması. Allahtan kadın bedeninin yaşlanmasıyla aldığı hallere yönelik bir "beden olumlama" akımı da alternatif bir akım ola-

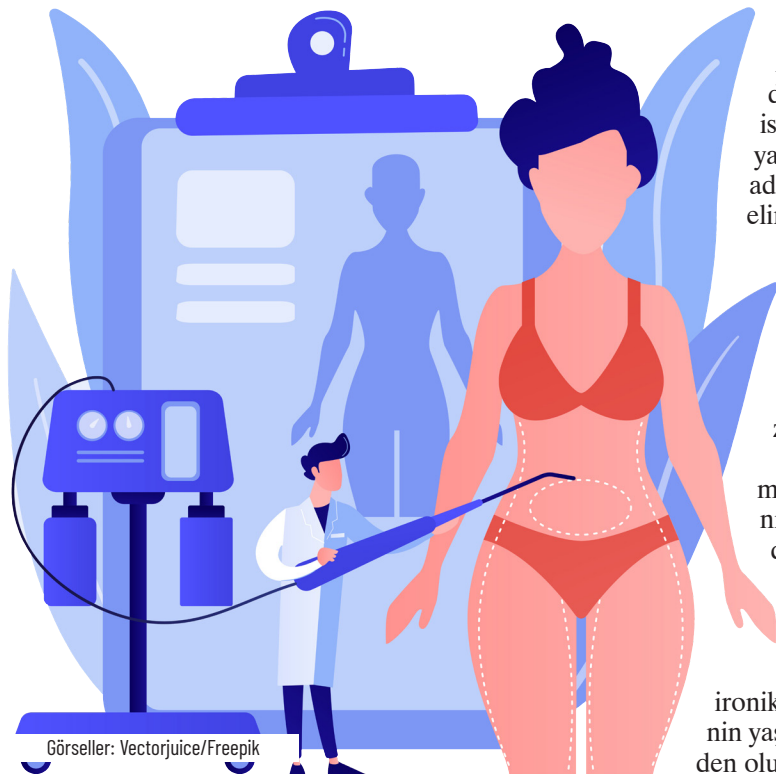


rak başladı da memeleri yer çekimine yenilen, karnı doğum çatlaklarıyla kaplanan kadınlar da nefes alıyor bu sayede. Evet, böyle akımlar olmasa bir kadın kendi kendine durup da şunu düşünmüyor çünkü:

"Yaaa hücrelerimde enerji eksilince hipotalamusum uyarılıyor, biyolojik bir gereklilik olarak acıkınca yiyorum. Doymuş ve mutlu halim bu. Üretim bandından balıketli çıkmışım, ben kimsenin cinsel objesi değilim, dünya kadar farklı meziyetim var. Niye sayko filtreli bir pozun altına bir şeftali ya da deniz kabuğu ya da elmas emojiyi koyup kendimi kendime yabancılaştırıyorum? Niye otantik olamıyorum? Niye Ceyda'nın Şeyma'nın, Hülya'nın hayatının peşindeyim?"

Tabii onlarınki gibi bir hayata önce onlar gibi görünerek ulaşmış gibi olabilirim. Mış gibi. Sanki Ceyda'nın turuncu mayosunu giyersem, ben de beni onun kocası kadar seven bir adama, bahçesinde uzandığı o büyük eve, gülüşünde rastladığım tatlı huzura sahip olabilirim. Bana acilen turuncu mayo lazım. Ama bir dakika o turuncu mayoyu giyebilmem için önce bir yedi kilo vermem lazım ki içindeyken Ceyda gibi görünebileyim. Kimse de çıkıp söylemeyecek kaç yedi kilo verirsem vereyim benim arka kaportamın anadan doğma kemik genişliği Ceyda'nın ölçülerine inmeyecek. Ben bir turuncu mayonun kaç bin layklık getirisini hesaplarken aynı anda kaç kalori yakmalı bir diyetle ihtiyacım olduğunu aynı anda hesaplayan canlıyım. Ben mutsuz bir kadınımdır."

Yazı uzamış, fındıklar bitmiş. Artık kalkayım da dün topladığım semizotuyla mis gibi bir salata yapayım. Belli bir diyet programı dayattığı için değil sadece canım çektiği için.







# Ev ev her kadına ulaşmayı sağlayan seçim deneyimi

**Hatice KELLECI**

**Tuzluca Kadınları Dayanışma Derneği**

**A**nkara Çağlayan Mahallesi muhtarımızın ani ölümü sebebiyle mahallemizde 6 Haziran'da olağanüstü bir muhtarlık seçimi gerçekleşti. Yazın sıcak günlerinde ülkedeki yaşanan sorunlarla uğraşırken mahallemizin bir de seçim gündemi vardı. Hepimiz türlü sebeplerle bu mahallede yaşıyoruz. Kimimiz burada doğdu, kimimiz evlendi geldi, kimimiz iş dolayısıyla burada, kimimiz ucuz kirada ev buldu hatta satın aldı, kimimiz ise çocukları yakın olan okullarda okuyor... Hepimizin ortak noktası ise aynı mahallede yaşıyor olmamız. Yıllardır mahalleyi yönetiyorlar ama biz kadınlar için alan yaratıyorlardı. Sırf buna karşı kendi mahallemizde yerel yönetimde söz sahibi olabilmemiz için kolları sıvadık ve kadın adayımızı çıkarttık. Dört adayın yarıştığı bu seçimde biz de derneğimizin desteklediği, ayrıca kurucu üyesi olan ve hâlâ aktif yönetiminde yer alan Esengül Başaran'ı aday gösterdik ve seçim çalışmasını hep birlikte yürüttük. Kapısını çalmadığımız ev kalmayana kadar gezdik.

## SEÇİMİ KAYBETTİK AMA ÇOK FAZLA KADINA ULAŞTIK

Kadınların dayanışma içinde sorunlarına birlikte çözüm arayabilmek, kültürel sosyal etkinlikleri birlikte organize edebilmek, çalışmaların gelir ve giderleri şeffaf bir şekilde mahalle sakinlerine sunmak, engelli bireylerin sosyal hayata daha fazla katılabilmelerine olanaklar yaratmak, mahallede seçilen sokak temsilcileriyle sorunları takip edip çözüm yöntemlerini birlikte üretmek için çıktık bu yolculuğa. Seçimi çok az bir farkla kaybettik ama mahallede çok fazla kadına ulaştık, onlarla yan yana geldik ve desteklerini sağladık. Konuştuğumuz görüştüğümüz kadınlardan anlıyoruz ki kadınlar seslerini duyurabilmek, var olduklarını kanıtlayabilmek için mücadele veriyorlar. Biz de buradan ders çıkaracağız bir sonraki seçim için. Taleplerimizi, vaatlerimizi, gerçekleştirmek istediğimiz projelerin zeminini güçlendirerek bu yolda yürüyeceğiz.

## 216 APARTMAN TEMSİLCİSİ BELİRLENDİ

Bu süreçte birçoğuyla ilk kez yolumuzun keşiştiği kadınlardan 216 apartman temsilcisi belirleyerek süreci birlikte yürütmeye de çalıştık. Bu bizim

için önemli bir deneyim olurken, kadınlarla daha fazla yan yana gelebilmenin de bir vesilesi oldu.

## 'DERDİMİ DAHA RAHAT ANLATACAKTIM'

Apartman temsilcilerinden Ebru Yaşar Esengül'ü desteklememesinin ilk sebebinin kadın olması olduğunu söylerken devam ediyor: "Çünkü kadın kadına sahip çıkar. Muhtarlığa gittiğim zaman bir kadına kendimi daha rahat ifade edeceğimi, derdimi daha rahat anlatacağımı düşündüm. Şimdiye kadar hep erkekler yönetti şimdi de kadın olsun diyerek destek verdim. Ayrıca mahalledeki sorunlarımıza birlikte çözümler üretecektik. Örneğin parkların güvenli hale getirilmesi de benim için önemliydi."

## 'BİRLİKTE GÜÇLENİRİZ DİYE DESTEKLEDİM'

Handan ise muhtarlığı bir kadının yapabileceğini göstermenin önemine dikkat çekti: "Yerelde şiddet öylesine arttı ki her türlü şeyle karşı karşıya kalıyoruz. Kadın muhtar olduğunda bir kadın şiddete uğradıysa, muhtarlığa gider hem mahalle içindeki dayanışmayla hem de kurumlara başvurarak birlikte güçleniriz çünkü kadın kadının halinden daha iyi anlıyor."

Tülay da desteğinin nedenini şöyle anlatıyor: "Eklemek almaya giderken, dışarı çıktığımda hep çalışmaya şahit oldum. Bir de kadın eli değsin mahallemize diyerek destek verdim. Aslında benim sorunumu ifade etmem için erkek ya da kadın olması fark etmiyor. Fakat birçok kadın açısından bunun önemli olduğunu düşünüyorum. Kızımın sokak hayvanlarına mama ve su kabı için yerler oluşturmak üzere bir proje çıkarmışlardı. Mahalledeki yüksek yokuşa yürürken merdivenin yapılacağı üzerine de bir proje vardı."

## 'HER ALANDA ERKEKLER

## ÇIKIYOR KARŞIMIZA'

Gülden, mahallede oyun alanlarının, bisiklet sürme alanlarının, kadınların sosyalleşeceği açık alanların, çocukları müzikle, kültürle buluşturacak alanların eksikliğine dikkat çekerek "Cinsiyet ayrımı yapmaksızın yapılacaklara olan inancım olduğu için çok destek verdim" diyor.

Hürü ablanın ise sözleri şöyle: "Şimdiye kadar hep erkek muhtardı. Sadece muhtarlıkta değil her yerde erkek karşımıza çıkıyor. Neden mahallemizde kadın muhtar olmasın dedim. Kadınlarda imkân verilmeli diye düşündüm." Yönetimde kadınların olmasını isteyen Adalet ise, "Tabii ki bu arada aday ile beraber çalışma ekibi de çok önemliydi" dedi.

## KADIN DAYANIŞMASININ GÜCÜNÜN İSPATI

Sümbül Abla, Esengül'ün hiçbir sorunu es geçmediğini, her eve ulaştığını söyledi: "Derneğin adayı mahalle sakini gözüyle baktı hep. O şekilde belirledi yolunu ki aldığı oyla da kanıtladı bunu. Kadınların gözlemi daha kuvvetlidir. Bu seçimde kadın dayanışmasının gücünü ispat ettiler."

Hatice Abla, başka mahallelerde iyi işler yapan kadın muhtarların çalışmalarını duyduklarını, kendi mahallesinin de böyle olmasını istediğini paylaştı: "Hep erkek hep erkek! Bıraksınlar da kadınlar yapsın. Aday olan kadın hepimize yakın ilgi alaka gösterdi. Şimdi bile mahalleyi bırakmıyor. Açtığı sosyal medya hesaplarından nerede iş var, nerede ne olacak, hangi eczane nöbetçi bizleri haberdar ediyor. İşte bunu gördükçe doğru karar verdiğimizizi anlıyorum."

## 'SEÇİMİ KAYBETSE DE KADINLARI KAZANDI'

Sevim, Esengül'ün az bir oyla kaybetmiş olsa da aslında gerçek kazanan olduğunu söylüyor: "Çünkü bizleri kazandı, kadınların gücünü göstermiş oldu herkese. Kadınların çevre düzenini incelemelerinin bir erkeğinkinden farklı olacağını düşünüyorum. Mahalle olarak zaten kişisel bir beklentimiz olmazdı çevresel istek ve beklentilerimiz olurdu ancak. Bir kadın sorunu olduğunda çözümünü yaklaşıcağına inanıyorum. Daha rahat iletişime geçilebilirdi. Bir kadınla konuşmak var bir de erkekle. İnsanın hemcinsine isteklerini anlatması daha kolaydır. Bu dönem kazanan olamamışızdır ama gelecek dönem de kazanan biz olacağız. O kadar oy alması birlikteliği bir kez daha gösterdi bizlere."



Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ELIF TUNCER'E  
ÖZLEMLE...

## 30 yıldır burnumdaki salep kokusu

Emine ARGÜÇ  
Adana

**H**ayatımıza dokunanalar vardır, görüntüleri gözümüzün önünden şerit gibi geçtiğinde gülümsetirler, ama aynı zamanda kalın bir bıçakla boydan boya yüreğimizi çizerler.

1988 yılında bir kış ayında Malatya'ya gidiyorum, kolumda bir çanta. Yanıma hiçbir eşya almadım bu sefer. Ertesi gün mahkeme var, bir gün önceden gitmem gerek, sabahleyin mahkemeye yetişeceğim. Otagara gidip elimde biletim otobüse biniyorum, muavine bileti gösteriyorum, muavin bana "Abla bu bilet yarının" diyor. "Olamaz nasıl olur, yarın kardeşimin mahkemesi var, orada olmam gerekir" diyorum, tartışmaya başlıyoruz. Meğer bileti yanlış kesmişler, sinirleniyorum, adam "Mümkünü yok seni götüremeyiz" diyor. Ben de artık orada tam tavrımı koyacakken ön sıralardan, zeytin gözlü, esmer, ıslık ıslık bakıp gülümseyen bir kadının sesine dönüyorum. Ayağa kalkıp "Benim yanım boş, birlikte gideriz" diyor, tanışmamız böyle oluyor. Aslında iki kişi gideceklermiş ama arkadaşı gelememiş.

Otobüsteki serüvenimiz tadına doyumaz nitelikte. Oracıkta hemen öğreniyorum adının Elif Tuncer, kardeşimin ve yoldaşlarının hem avukatı hem de yoldaşı olduğunu.

Sıcacık oluveriyor yüreğim, sanki 40 yıldır tanıyoruz gibi birbirimizi. Sohbet öyle bir akıyor ki. Neler neler konuşuyoruz... Cezaevleri, işkenceler, mahpustaki açlık grevleri, uygulamanın dayattıkları, içeriye veremediğimiz eşyalar, soğukta ayazda bekletilmelerimiz, Di-

yarbakır zindanları, zulüm...

Kâh kakhaha atarak, kâh ağlayarak sürüyor yolculuğumuz. Mahkemeden sonra hemen döneceğini öğreniyorum. "Benim de hemen dönmem lazım, sabah beşte Adana'ya varıp yedide fabrikada olmam gerekiyor" diyorum. İkimiz de seviniyoruz dönüş yolunda da birlikteyiz diye. Geceyi arkadaşlarımızda geçiriyoruz.

Sabahleyin yolda trafik var, koştur koştur gidiyorum mahkemeye. Arka taraftan girip kardeşlerim mahkemeye girmeden sarılıp öpebilme izni alıyorum, dahası hepsine sarılıyorum, "Şimdi olmasa da mutlaka çıkacaksınız" diyorum.

Sonra mahkemeden bir ses dışarıya taşıyor. Bir kadının gür sesiyle haykırışını duyuyorum. "Hakim Bey, siz ne diyorsunuz, bu çocukların kimi üniversitede, kimi işinde, ne teröristi, müvekkillerime hakaret edip durmayın, bu çocukları burada keyfi tutuyorsunuz, adil değil mahkemeniz" diyerek hışımla dışarı çıkıyor, "Lanet olsun, bırakmadılar" diyor. Karşımda, gözlerinden alev çıkan, dimdik, öylesine güçlü bir kadın var ki! Yavaşça kardeşime dönüyorum "Birlikte geldik biliyor musun? Tanıdığım en güçlü kadınlardan birisi bu" diyorum. Kardeşim gülüyor, "O bizim bacımız, tersi de çok kötüdür" diyor.

Evet kardeşlerimin ve yoldaşlarının bacısıydı Elif Tuncer. Yılmadan bıkmadan il il, ilçe ilçe dolaşıp hem yoldaşlarının, hem fakirin fukaranın, halkının yanında yaz kış koşuşturan, güler yüzünü mahpustakilerden hiç esirgemeyen ama yeri geldiğinde de bir atmaca gibi çocukların savunmalarını yapıp onları içeriden çekip alan biriydi Elif Tuncer.

Sonraları yolumuz defalarca keşişti, içeriden notlar, dilekçeler, çocukların verdiği eşyalar getirdim Elif'e. Mahkeme yollarında da öyle keşiştığımız olurdu. Mahkeme dönüşlerinde işe gitme zamanına kadar bürosunun yanındaki Gerçek dergisinde beklerdik bazen. Sabah 5'te, 6'da otagara inip onun bürosuna geçerken bürosunun aşağısında bulunan pastanede içtiğimiz o salebin kokusu halen burnumda.

Avukatlıktan öte mücadeleci bir kadın, bir militan, bir yoldaş, bir dost, bir mahpus bacısıydı Elif Tuncer. Onu yitirdiğimiz gün sabaha kadar o pastanenin önünde beklerken burnumdaki salep kokusunun nedeni de Elif'ti hep. O sandalyelerde yüzlerceydik o gece. Ertesi gün on binlerce seveni yolculadı Elif'i, ki Adana böyle görkemli bir uğurlama görmemiştir. Elif'i yoldaşları omuzlarda, marşlarla, türkülerle, sloganlarla, caddeleri inleterek mezarlığa getirdiler.

Sevgili Elif, senden sonra yitirdiğimiz her güzel canda seni de anıyorum, "Savunduğun yoldaşlarından biri daha geliyor yanına, iyi bak ona" diyorum. Adın Türkiye'nin devrim tarihine halkı için mücadele veren yiğit devrimci olarak yazıldı ve hep anılacaksınız. Sen ve yoldaşların asla unutulmayacaksınız.

Saygı ve özlemle...

## DİRENCİN ADI ELİF



ELİF Tuncer, 1954'te Maraş'ın Göksün ilçesinin Göynük köyünde dünyaya geldi. 1975'te hukuk fakültesini bitirerek önce Göksün'da 1 yıl serbest avukatlık yaptı. Sonra mesleki ve siyasi faaliyetlerini Maraş'ta yürütmeye başladı. Elif '78 aralığında Maraş'ta yaşanan katliamdan en başta nasibini alanlar arasındaydı: Avukatlık bürosu basılarak imha edildi. Adana'ya geldikten sonra da başta Maraş Katliamı'nın sorumlusu olarak yargılanmaya çalışılan komünist ve devrimcilerinki olmak üzere bölgedeki tüm sıkıyönetim davalarına girmeye başladı. 12

Eylül darbesinden sonra, herkesin kendi kabuğuna çekildiği koşullarda, Elif, tüm baskı ve tehditlere rağmen, komünist ve devrimcileri savunmaya devam etti. Gözaltına alındı, aylarca işkencede, 8 ay cezaevinde kaldı. Tahliyesi sonrasında, yine, güç durumdaki devrimci tutsakların yardımına koştu. Karanlık eylül terörüne, tüm yıldırma ve yalnızlaştırma çabalarına rağmen o, bir yandan avukat olarak görevlerini yerine getirirken öte yandan da çevresinde devrim ve sosyalizme inancı diri tutmaya uğraştı ve komünizmin Adana'da

yeniden örgütlenmesine önemli katkılarda bulundu. Yaşamını ülkemizin demokrasi, temel hak ve özgürlükler, insan hakları mücadelesine adanmış olan Elif Tuncer, tehdit ve baskılara boyun eğmeksizin daima mazlumların, ezilenlerin, işkence görenlerin yanında yer aldı. Öldüğünde İHD Adana Şube Başkanıydı. 10 Temmuz 1991 günü, İHD Adana Şube yöneticileri Celal Ölçmez, İmam Turan, Hasan Üzümlü ve Yusuf Üzümlü ile birlikte HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın'ın cenazesine giderken şaibeli bir trafik kazasında yaşamını yitirdi.



Fotoğraf: Facebook "Beşler" sayfası



## KIZ MESLEK LİSESİNDEN İZLENİMLERLE

## GENÇLERİN UMUDU, BİZLERİN GÖREVİ

**Songül GÜN**  
**Eğitim Emekçisi**  
**Ankara**

**T**elevizyon, YKS'nin ilk oturumunun bittiğini, 3 milyon civarında öğrencinin sınava girdiğini anons ediyor bu yazıyı yazarken. Kimi iyi bir üniversite okumak için özel okullarda, özel dersler alarak, dershaneye giderek hazırlandı, kimi pandemiden kaynaklı -çocukların kendi deyimiyle- reklamdaki gibi "aç kapa" okullarda. Kimi tabletin, internetin olmadığı koşullarda, kimi hem staja gidip virüs kapma kaygısı ile eve yorgun argın gelip hazırlanmaya çalıştı. Özel ve devlet okullarındaki çocukların arasındaki fırsat eşitsizliğinin iyice arttığı, yoksulluğun pandemi ile iyice açığa çıktığı bir ortamda sınava girip hayallerine yürüdüler.

### ÖĞRENCİLERİMİN UMUT YEŞERTEN İNATLARI

Ben sadece kız öğrencilerin gittiği bir meslek lisesinde öğretmenim. Bu hafta sonu kızlarımız mezun olacakları için kendi aralarında bir mezuniyet etkinliği yaptılar. Ben de onları kırmayıp bir süre etkinliklerine katıldım. Okula ilk başladıklarında çocuksu, bel-



Fotoğraf: Pikisuparstar Freepik

ki biraz haylaz, cıvı cıvı koşturan çocuklar gitmiş, gelecek hayalleri kuran, biraz kaygılı, biraz umutlu, biraz isyankar, biraz üzgün, biraz şaşkın ama illa ki öz-gürleşmek ve üniversite okumak isteyen birer genç kadın olmuş halleri bende umut yeşertti. Bu etkinlikte öğrencilerimden biri, "Bu yıl kazanacağımı sanmıyorum. Aç kapa hiç adapta olmadık. Seneye çok çalışmam gerek. Üniversite okumak, öğretmen olmak istiyorum. Bu sene staj, kapanma, EBA derken şaşkına döndük" diye anlattı yaşadığı süreci. Bir başka öğrencim ise, "Ben polis olmak istiyorum. Bölümü okuyun-

ca zaten atamam olmayacak işsiz kalacağım" derken, bir diğerinin sözleri şöyle oldu: "Türkiye'de okumanın bir işe yaramadığını düşünüyorum. Türkiye'de okusan da okumasan da işsiz kalıyorsun. Üniversite olmasa da olur zaten işsizsin ama yine de umudum var gelecekten." Eğitim sisteminin hiçbir şey vaat etmediğini söyledi bir diğeri, "İki yıldır doğru düzgün eğitim alamadık ama ben çok çalışıp başaracağım, inanıyorum."

### BAKANLIĞA VE SENDİKALARA DÜŞEN GÖREVLER

Konuştuğum, sohbet ettiğim genç mezun öğrencilerim, pandemi, staj, yanında sınava hazırlığın birlikte yürümesi nedeniyle meslek lisesinde okuyanlar açısından eğitimin çok zor olduğunu ifade ettiler. Okulu bitirdikleri için buruk bir sevinç duyduklarını, büyük bir çoğunluğu maalesef bu seneden verim alamadığını paylaştı. Öğrencilerimin, "Öylesine denemek için gireceğiz" demesi çok acı bir gerçeği ifade ediyor. Hem meslek liselerinin hem de genel eğitim sisteminin sorunlarının pandemi ile ortaya saçılması ve gençler arasında daha fazla tartışılması hem Milli Eğitim Bakanlığının hem de eğitim sendikalarının önüne görevler koymaktadır.

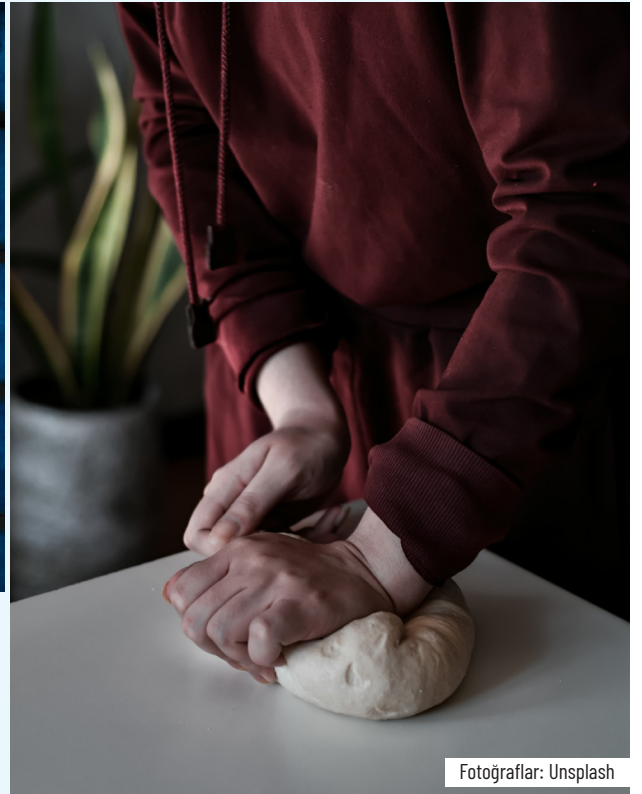
## Iraklı Meryem'in ekmek saran elleri

**Songül KEŞKEK**  
**Keçiören-Ankara**

**MERYEM** ile ilk karşılaştığımda kocaman, güzel gülen gözleri ile karşıladı beni. İlk anda aile işyerinde yardım ediyor düşüncesi oluştu bende onu gördüğümde, küçüktü. Küçük, narin elleri ile istediğim ekmekleri öyle düzenli paket ediyordu ki. Öğretmen olduğum için sohbet edebilmek için okula gidip gitmediğini sordum. "Hayır" cevabını alacağımı ise hiç düşünmedim. "Hayır" dedi. Şaşırdım. Neden gitmediğini sorduğumda ise boynunu büküp güldü. "Ama okuma biliyorum" dedi. 11 yaşında olduğunu öğrendiğim bu güzel kızın adı Meryem. Meryem'in konuşmasından göçmen olduğunu tahmin ettim. Iraklı olduğunu söyledi sonrasında. Ailesinin de yanında onunla birlikte çalıştığını zannettim önce. Ancak ailesi orada çalışmıyordu. Meryem o küçük vücudu ile tek başına orada çalışmak ve eve para götürmek zorundaydı demek ki. "Okula gitmelisin" dediğimde söylediklerimi anladığından emin olamasam da "Harfleri yan yana getirip okuyorum" cevabını verdi bana. Muhtara başvurmaları gerektiğini, onları yönlendireceğimi söyleyerek ayrıldım. Oradan ayrılırken Meryem gibi okulda olması gereken başka kaç tane



göçmen kız çocuğunun olduğunu, ne şartlarda çalıştığını, başlarına kim biler neler geldiğini düşündüm. Sahi Meryem'in bu ülkede yaşadığını ve onun çalışmak değil arkadaşları gibi okula gitmesi gerektiğinin farkında olan birileri yok mu?



Fotoğraflar: Unsplash

# 'Aşı candır aşı şanstır'

**Doç. Dr. Deniz ERDOĞDU**  
**TTB Merkez Konsey Üyesi-Ankara**

**A**şılar, bulaşıcı hastalıkları önlemede çok etkilidir; ölüm, hastalık ve sekelleri azaltmadaki etkisi tarih boyunca yaşanan salgınlarda görülmüştür.

Covid-19 salgınından çıkışta da en önemli araç aşıdır, zira virüse karşı etkili tedavi için araştırmalar sürmekle birlikte henüz ilacı hazır değildir. Dünyanın dört bir yanındaki araştırmacılar aylarca güvenli ve etkin bir aşı geliştirebilmek için zamana karşı yarıştı, mümkün olduğunca Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) belirlediği hedef ürün profiline uygun aşı üretebilmek için çaba gösterdi ve başardılar. SARS-CoV2 virüsüne karşı çok sayıda aşı 1 yıldan kısa bir süre içinde bulundu, üretildi, faz 3 ve toplumsal aşılama safhasına erişti. Şu anda dünya çapında COVID-19 için yaklaşık 176 farklı aşı geliştirilmektedir. DSÖ'nün yayınladığı listede dünyada süren aşı çalışmalarına göre klinik aşamasında 34 ve klinik öncesi değerlendirme sürecinde 142 olmak üzere toplam 176 aşı çalışması devam etmektedir. Dünyada hâlihazırda en yaygın olarak kullanılan aşılardan bazıları: Oxford/AstraZeneca, Pfizer/BioNTech, Moderna Covid-19, Sputnik-V ve Çin Sinovac'ın ürettiği Coronavac'tır. Uygulanan aşılardan hafif yan etkileri görülebilirken ağır yan etkileri ise oldukça nadir olarak ortaya çıkmakta yani şu an kullanılan aşılardan hem etkin hem de güvenli.



Fotoğraf: Master1305/FreePik

## BİLİMİN İLERLEYİŞİ AŞI GELİŞTİRMEYİ HIZLANDIRDI

**ÜLKEMİZDE** Refik Saydam Hıfzıssıhha Kurumunda aşı üretiminin durdurulduğu

1998 yılından beri Türkiye'de lisanslı bir aşı üretilmemektedir. COVID-19 pandemisi ile bir süredir yeniden canlandırılmaya çalışılan aşı çalışmaları hız kazanmıştır. DSÖ kayıtlarında 11 adet COVID-19 aşı çalışmamız bulunmaktadır.

Normal koşullarda bir enfeksiyon etkenine karşı aşı geliştirmek 2-10 yılı alırdı. Tarihte geliştirilen aşılarından tifo hastalığına

karşı aşı 105 sene, çocuk felci 47 sene, boğmaca 42 sene, kızamık 10 sene zaman almıştı.

Günümüzde bilimin ileri bir aşamada olması, yeni nesil teknolojiler, sentetik biyoloji, aşı konusunda yüz yıllık birikim sayesinde SarsCov-2'ye karşı aşıya oldukça hızlı bir şekilde bir yıldan daha kısa zamanda erişildi.



### AŞILAMA EŞİT BİR ŞEKİLDE YAPILMALI

**AŞILAMA**, halk sağlığını korumak için toplumun her kesimine hızlı, yaygın, eşit bir şekilde yapılmalıdır. Bu Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Öte yandan yurttaşlar da hem kendi sağlıklarını korumak, hem de topluma bulaşıcı hastalığı taşımamak için aşılanmak için gönüllü olmalıdır.

### SAĞLIK BAKANLIĞININ HATALARI HALKI TEREDDÜTE YÖNELTİ

**SAĞLIK** Bakanlığı kitlesel aşılamada sürecinde birçok hata yaptı. Aşının temini, miktarı, tarihi konusunda üst üste yaptığı çelişkili açıklamalarla hem aşılamada hızında gecikmeye, hem de halkın kafasının karışmasına yol açtı. Sonuç olarak; halk arasında aşıya yönelik tereddütler ve aşı reddi ortaya çıktı. Uygulanan aşılar ve yan etkileri konusunda halkın yeterince bilgilendirilmemesi, aşılardan hemen önce yazılı onam alınmaya kalkışılması, randevu sistemindeki aksaklıklar, aşı merkezlerinin fiziki yetersizliği, sağlık çalışanı eksikliği aşılamada olumsuz etkilemiştir.

### ÖLÜM VE HASTALIĞA KARŞI AŞININ ETKİSİ AŞI DÜŞMANLARININ ARGÜMANLARINI ÇÜRÜTÜYOR

**AYRICA** salgından önce son yıllarda sayıları gittikçe artan aşı karşıtları da toplumu olumsuz etkilemekteydi, bu kişiler gerçekte ilişkisi olmayan, bilim dışı önermelerle aşı reddine yol açıyordu. Fakat Covid-19 salgının yol açtığı fazla sayıda ölümler, ağır hastalıklar bu kişilerin susup geri çekilmesine yol açtı. Henüz toplumun aşının her iki dozunu da alan oranı düşük, yüzde 18, olsa da elde edilen vaka sayısında düşme, ölüm ve ağır hastalıkların azalması aşı karşıtlarının argümanlarını çürütmüştür.



Hazırlayanlar: Bilge Su Yıldırım- Dilruba Taş- Sarya Tunc

# 3 kıtadan bütçe kesintileri, kadınların ve işçilerin hak kazanımları

AVUSTRALYA

Fotoğraf: Unions NSW



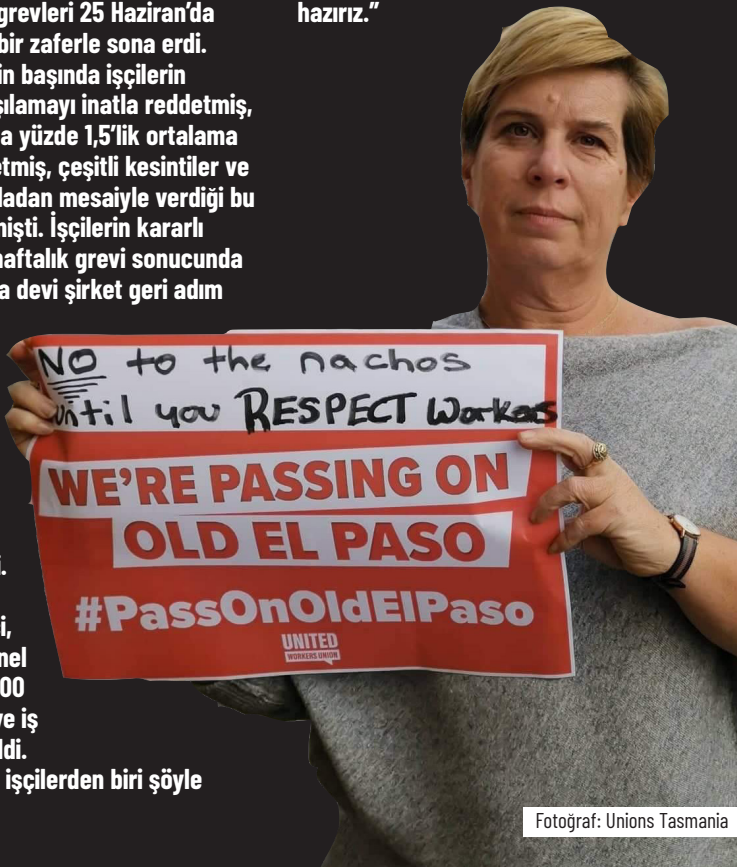
## GIDA İŞÇİLERİ GREVE ÇIKTI, KAZANDI!

GENERAL Mills yemek şirketinin Sydney Rooty Hill şubesinde aralarında kadın işçilerin de bulunduğu United Workers Union (Birleşmiş İşçiler Sendikası) üyesi işçiler 4 Haziran'da greve çıktılar. "Bu grevin ne kadar süreceği umurumuzda değil. Ne kadar sürmesi gerekirse buradayız. Geçen her gün, daha da güçlendiğimiz gündür!" diyen işçilerin grevleri 25 Haziran'da dikkate değer bir zaferle sona erdi.

Şirket, grevin başında işçilerin taleplerini karşılamayı inatla reddetmiş, işçilere yalnızca yüzde 1,5'lik ortalama bir zam teklif etmiş, çeşitli kesintiler ve hafta sonu fazladan mesaiyle verdiği bu zammı da eritmişti. İşçilerin kararlı direnişi ve üç haftalık grevi sonucunda ise küresel gıda devi şirket geri adım atarak işçilere hiçbir koşulda ödün vermeyecek şekilde üç yıl içinde yüzde 9'luk bir ücret artışı teklif etti. Ayrıca greve katılan tüm işçi, kalfa ve personel müdürlerine 1500 \$'lık ikramiye ve iş güvencesi verildi.

Greve çıkan işçilerden biri şöyle

konuştu: "General Mills bize yüzde 1,5'lik bir zam teklif ettiğinde içimizden ağlamak geldi. Fakat biz ağlamak yerine mücadele etmeyi tercih ettik. Yöneticilerden biri bize maaştan maaşa yaşadığımız için greve çıkamayacağımızı söyledi. Evet, maaştan maaşa yaşıyoruz ancak yaptığımız işten gurur duyuyoruz ve saygı görmek için savaşımaya hazırız."



Fotoğraf: Unions Tasmania

İNGİLTERE



Fotoğraf: Unsplash

## BÜTÇE KISINTILARI TECAVÜZ SORUŞTURMASI SONUÇLARINI ETKİLİYOR

BİR süredir İngiltere'de büyük bir tartışma sürüyor. Son yıllarda tecavüz nedeniyle yapılan şikayetlerin ve soruşturmanın mahkemeye kadar ulaşma ve ceza alma sayısının yüzde 98 oranında düştüğünü bir tablo var. İşçi Partisi konuyu gündeme getirirken bu sorunun bütçe kesintilerle olan ilişkisini ortaya koydu. Kraliyet Savcılığı Kurumunda yapılan kesintilerle personel sayısının oldukça düşmesi ve işten çıkartmalarla biri-

ken iş yüküyle başa çıkılmayınca ilk gözden çıkarılanlar yine istismar dosyaları olmuşa benziyor. İşçi Partisi Başkanı Keir Starmer tecavüz kovuşturmasının 2016'dan beri yarı yarıya azaldığını, bildirilen tecavüzlerin yüzde 98,4'ünün bir suçlamayla sonuçlanmadığını vurgulayan bir açıklamayı yaptı ve hükümet yetkililerinin mağdurlardan özür dilemesi gerektiği söyledi.

SUUDİ ARABİSTAN

Fotoğraf: mna Mizouni/ Wikimedia Commons (CC BY 4.0)



SUUDİ Arabistan Krallığı kadınlara kamusal alanda uygulanan yasakları kaldırmaya devam ediyor. Suudi kadınların araba kullanmasını, erkek yakınlarının izni olmadan çalışmasını ve seyahat etmesini, kadınlar için ayrılan okullar, işyerleri, alışveriş merkezleri ve restoranlar gibi alanların dışında bulunmasını engelleyen yasaklar 2018 yılından itibaren kademeli olarak kaldırılmaya başlanmıştı. Son olarak kadınların cinsiyet ayrımı olmayan kafe, restoran ve sinemalara girmesi önündeki yasak kaldırıldı. Öte yandan, 2018 yılından beri tutuklu olan kadın hakları savunucuları Samar Badawi ve Nassima al-Sadah serbest bırakıldı. Badawi ve

al-Sadah kadınlara uygulanan yasaklardan en tartışmalı olanı erkek vesayeti (male guardianship) sistemine karşı kampanya yürüttükleri için beş yıl hapis cezası ile yargılanmaktaydı. Krallıkta kadınların sosyal ve ekonomik haklarının genişletilmesi velayet prens Muhammed bin Salman'ın reformlarının bir parçası olarak yürütülüyor ancak daha geniş politik haklar ve özgürlük talep eden kadın hakları savunucularının baskı ve tutuklanma tehlikesi altında yaşaması, güzelli ve tutukluluk sürelerinde işkenceye maruz kalması, kadın hakları reformunun Suudi kadınların tam olarak eşitlik elde edebilmesini sağlamayacağını gösteriyor.



# Maria Suphi: Bir direniş öyküsü

**Sevil ARACI**

**Y**azar Kenan Karabağ'ın kaleme aldığı "Maria Suphi, Bir Direniş Öyküsü" adlı roman geçtiğimiz haftalarda okurları ile buluştu. Yazarın uzun zamandır hazırlıklarını sürdürdüğü bu roman on yıllık bir araştırmacının ürünü.

Yazar bundan tam on yıl önce bir başka belgesel roman çalışması olan "Kura Çözüldü" isimli kitabına dair araştırmalar yaparken bulunduğu Trabzon'da Maria Suphi'nin de hikayesinin peşine düşüyor. Uzun süren araştırmaların sonucunda, adeta iğne ile kuyu kazar gibi iz sürerek elde edilen bilgiler 400 sayfalık bu romana itina ile işleniyor.

Her ne kadar ismini Maria Suphi'den alsada, roman sadece Maria Suphi'den ibaret değil. Maria ile beraber ilk görüşte aşık olduğu ve kısa sürede evlenmeye karar verdiği Mustafa Suphi ve onun yoldaşlarının hikayesi de anlatılanlar arasında.

Roman boyunca Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Anadolu'da komünizmin yayılmasını sağlamak ve Kurtuluş Savaşında görev almak üzere ne kadar inançlı ve inatçı bir çabaya girdiğini de görüyoruz. Ancak yazık ki Mustafa Suphi ve arkadaşlarının sonu da geçmişten günümüze devrim mücadelesi veren pek çok isimli/isimsiz kahramanın sonundan farklı olmuyor. Çeşitli ayak oyunları ve entrikalar ile halkın Mustafa Suphi ve yoldaşlarına karşı nasıl kışkırtıldığını da dinliyoruz yazardan.

Yazar Mustafa Suphi'nin çocukluğundan, gençliğinden anılara da romanın içerisinde yer verirken bir yandan Ermeni soykırımı

gibi toplumsal travmalarımıza da parmak basıyor.

Yazar, Mustafa Suphi ve Maria Suphi'nin yollarının kesiştiği yerden başlayarak TKP'nin tarihine dair bir kesiti de anlatıyor. Kitapta Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Kurtuluş Savaşına katılmak, emperyalistlere karşı savaşmak üzere Bakü'den yola çıkma-

larından Kars günlerine, Erzurum'da kışkırtılmış halkla yaşadıklarına, Karabıyık köylülerinden gördükleri merhamete, Bayburt ve Gümüşhane önlerinde taş, sopa ve küfür altındaki yolculuklarına, dağ başında bir karakolda geçirdikleri geceye, Maçka yolculuklarına ve Yorgaki Otel'deki son gecelerine kadar tüm yaşadıkları bir bir gözlerimizin önüne seriliyor.

Maria'nın Rus topraklarında bir komsolka olarak başlayan ve Anadolu'da devam edip hazin bir şekilde sonlanan direniş öyküsü yürekleri dağlıyor.

Maria, yürekli, çalışkan, azimli bir genç komünist. Düşlediği dünyayı kurmak uğruna göze almayacağı şey yok. Bu yolda ölüm de olsa sefa geldi diyenlerden. Mustafa Suphi ve yoldaşlarını katledenler, Maria'yı bir savaş ganimeti gibi görerek esir alıyor ve uzun süre işkenceli bir tutsaklıkta tutuyorlar. Maria esir düşmesine rağmen asla teslim olmayan, son nefesine kadar direnişi yaşayan bir kadın aynı zamanda.

Maria'nın hikayesi aradan geçen yüz yıla rağmen halen kadınların yaşadığı ezilmişliğe ve baskılara da ışık tutuyor. Onun genç bir kadın olarak halkı aydınlatmak için verdiği çaba, mücadelesi hayranlık uyandırıyor.

Anadolu topraklarında komünizm fikrinin ilk kez tohumlarını atmaya çalışan Maria Suphi ve yoldaşlarının hikayesi hakkındaki bilinmeyenleri gün ışığına çıkaran bu roman okunmayı hak ediyor.

*Sevil Aracı, Maria Suphi, Bir Direniş Öyküsü adlı romana dair yazdı.*



**Yazar: Kenan Karabağ**  
**Yayınevi: Tekin Yayınevi**  
**Sayfa Sayısı: 400**

**KİTAPTAN...**

## 'SINIRLAR VE SINIFLAR KALKINCAYA KADAR BU YOLDAYIM'

11/ Kerç'te bir öğlen vaktiydi. Maria annesi ile geldiği şehirde bütün gün dolaşmış, Bolşeviklerin yeniden ele geçirdiği şehirde bütün gün Komsomol bildirilerini dağıtmıştı. Savaşın izleri henüz silinmemişti. Bolşeviklerin kurduğu savunma hatları silahlı direnişçiler ile doluydu. Şehrin içindeki Denikin kuvvetleri silahlı halkın içine karışarak ortadan kaybolmuştu. Beyaz Ordu'yu destekleyen Tatarlar ise yenilginin ardından dağlara çekilmişlerdi. Rusya'nın içlerinden aç bılaç kaçan eski çiftlik sahipleri önlere ne gelirse yakıp yıkıyorlardı. Varlıklı günlerini yitirmiş olmak onları adeta çıldırtmıştı. Şehre fırtına öncesi sessizlik hakim olmuştu. Maria, elindeki bildiriler tükenince soluğu bir Türk'ün işlettiği dükkanda almıştı. İşte ne olduyorsa o gün olmuştu. Yanındaki yoldaşlarıyla Odessa'dan yeni gelmiş olan Mustafa Suphi orada yaşadıklarını eski arkadaşı Hasan'a anlatırken içeri giren Maria'yla göz göze geldiğinde bir an duralmıştı. Üstünde Bolşevik üniforması vardı. Başına geçirdiği şapkadaki kızıl yıldız ilk dikkati çekendi. Sevimli yüzü ile etrafına enerji saçıyordu. Hasan yerinden doğrularak içeri giren Maria'nın yanına geldi. "Gel, seni tanıştırayım. Bu Mustafa, eski arkadaşımıdır. Bunlar da yoldaşları, Odessa'dan yeni geldiler. Öyle tafsilatlar var ki dudağım uçuklar." Maria gazete ve dergi balyalarının üstüne oturan Mustafa Suphi ve yoldaşları ile tek tek tokalaştı. "Sizleri tanıdığuma sevindim. Hazır sizleri bulmuşken oralarda neler oldu ben de öğrenmek isterim," dedi.

.....  
Maria'nın gözü Mustafa'nın omuzuna takılmıştı. "Hala acıyor mu?" diye sordu. "İlk zamanlar bir hayli ağrı yaptım ama şimdilerde azaldı. Savaş zaferle bitince bütün acılarımızı unuttuğum," diye karşılık verdi Mustafa Suphi.

"Ben bu savaşa babamı verdim. Onun için de nerede bir devrim ateşi yansa ben oraya koşarım. Onun anısını böyle yaşıyorum. Şayet sizin oralarda da bir gün bu ateşi yakanlar olursa oraya gelmekten de geri durmam."

"Yani bizim Anadolu'ya da gelir misin?"

"Niye gelmeyeyim ki! Ben bir Komsomolka'yım. Sınırlar ve sınırlar kalkınca kadar bu yolda yürümeye kararlıyım. Bize çocukken hep Osmanlı'nın düşman olduğunu öğrettiler ama artık halkların birbirine düşman olmadıklarını biliyorum. Bizim düşmanlarımız emperyalistler ve burjuvalardır. Onlara hiçbir yerde rahat yüzü göstermeyeceğiz. Halk düşmanları ile savaşan herkesle dost olmaya hazırım."

(...)

# ULUSLARARARASI BİR SÖMÜRÜ HİKAYESİ: DENİZAŞIRI HİZMETÇİLER

**Elif Ekin SALTIK**

**F**ilmin ilk sahnesi Filipinli ev işçisi genç bir kadının, elinde bir bezle alafraanga tuvaleti temizleme sahnesiyle açılıyor. Tuvaleti hiç durmadan ovalayan kadın bir süre sonra ağlamaya başlıyor. Daha iyi yaşam koşulları için evinden, ailesinden binlerce kilometre uzakta olmaya zorlanma durumu geliyor belki aklına. Belki de patronun baskısı, yaşadığı şiddet ya da bir taciz olayı...

Ailelerini geride bırakıp dünyanın farklı ülkelerinden çok uzağa daha iyi yaşam koşulları için giden göçmen ev işçisi kadınlar ne yazık ki hayal ettiklerinin çok ötesinde, ağır sömürü koşulları, şiddet, taciz ya da tecavüzle karşılaşılıyor. Daha iyi ücret aldıkları Ürdün, Suudi Arabistan, ve Kuveyt başta olmak üzere, Körfez ülkelerine çalışmaya giden Filipinli ev işçisi kadınlar da ağırlıkta ev içi hizmetlerde ve özellikle çocuk bakıcılığı/dadı işlerinde çalışıyor. İşçi kadınların da anlattığı gibi, her yıl muhakkak ev içi hizmetlerde çalışan Filipinli ya da başka ülkelere kadınlar sömürülme ve kötü muameleden dolayı ya intihar ediyor ya da işvereni tarafından öldürülüyor.

Filipinli ev işçisi kadınlar gittikleri evlerde yapmaları ve yapmamaları öğrenmek için devlet destekli merkezlerde eğitim alıyor. Overseas/Denizaşırı Hizmetçiler belgesel filmi de “hizmetçiliğe eğitildikleri” bu merkezlerde yaşananları anlatıyor. Aldıkları eğitim esnasında kendilerini hem işçi hem de işveren yerine koyarak pratik yapan kadınlar, bir taraftan ev işlerinin inceliklerine çalışırken, bir taraftan da çocuklarından ayrılırken yaşayacakları travmayı atlatmayı öğreniyor.

## FİLİPİNLI KADINLAR EĞİTİM ADI ALTINDA İTAATİ ÖĞRENİYOR

Denizaşırı ülkelerde göçebe ev işçiliğine zorlanan Filipinli kadınların ülkeden çıkmadan önce eğitim gördükleri bu merkez, iki yıllık sözleşmelerle çalışan kadınların vizeleri için gerekli Ulusal Ev İş Sertifikası'nı almalarının da anahtarı. Ev temizliğinden çocuk ve yaşlı-engelli bakımına dek uzanan birçok işin yanı sıra, ailelerinden ayrılırken yaşayacakları travma ve onları bekleyen korkutucu izolasyona karşı da ders alıyor bu kadınlar.

Ev işçisi kadınlar “Filipinler’de ne kadar çok çalışırsanız çalışın, yurt dışındaki tuvaletleri temizlemekten elde edebileceğiniz parayı kazanamayacaksınız”, “İşverenin önünde asla ağlamayın; bu, zayıflığı gösterir. Filipinliler zayıf değildir” sözleriyle motivasyona zorlanırken, çalışacakları evlerde cinsel saldırı dahil, başlarına gelebilecek her türlü taciz ve şiddete karşı da “itaatkâr olmaları” öğretiliyor. Bu merkezlere eğitim almaya gelen kadınlar, kadın ve erkek işveren gibi rol yaparak egzersiz yapmış oluyor. Tamamen itaat etme üzerine kurulu olan bu eğitimlerde kadınların aklından çıkarmaması gereken şeyse “her ne olursa olsun işveren haklıdır”.

Kısa adı OFW’ler olan ve Denizaşırı Filipinli İşçiler (OWFs, Overseas Filipino Workers) adıyla bilinen devlet destekli göçmen işçiliğin perde arkasını gözler önüne seren film, Filipinler’e döviz getirdikleri için “Ekonominin Kahramanları” olarak nitelendirilen politikalara da sert bir eleştiri yapıyor.

Yönetmen Sung-a Yoon başarılı bir yönetmenlik becerisiyle öne çıkarken, tanık olduğu durumların sertliğine rağmen kadınları cesur, enerjik ve güçlü portreleriyle sunuyor; devlet destekli göçmen işçiliğin perde arkasındaki yatan sömürgeciliği ve uluslararası ekonomik eşitsizliği anlatıyor.



## ŞİDDET, CİNSEL SALDIRI, UZUN VE KÖTÜ ÇALIŞMA KOŞULLARI...

**DÜNYANIN** neresine giderseniz gidin, ev işçisi kadınlar yasalara rağmen modern kölelik koşullarında çalıştırılıyor. En fazla 8-10 saat çalışmaları gereken ev işçisi kadınların anlatımları bunun sadece sözde kaldığını ortaya koyarken, izin günü olmaksızın çalışıyor ve fazla mesai karşılığı ücret de almıyorlar. Kadınlar bazen yeterli yiyeceğe ulaşamıyor, yaptıkları yemekleri yiyemiyor; daracık odalarda yatıyor hatta bazen yatacak bir yer bile verilmeyen kadınlar yerde yatmak zorunda kalıyor. Pasaportlarına el konulan, şiddete, tacize, tecavüze maruz kalan kadınların yaşadıklarına filmdeki ev işçisi kadınlar da anlatımlarıyla dikkat çekiyor. Ancak tüm bu hak ihlalleri karşısında ne yapmaları gerektiğine dair deneyimlerini de paylaşmaktan geri durmuyor kadınlar...



Fotoğraflar: Denizaşırı Hizmetçiler